

ΤΟ ΓΙΑΤΡΙΚΟ

Τὸ δωμάτιο φωτιζόταν ἀσθενικὰ ἀπ' τὸ καταθασμένο φῶς τῆς λάμπας. Τὸ παράθυρο πρὸ ἔδρασε στὴν αὐλή, εἶταν ἀνοιχτὸ καὶ μιὰ πνοὴ ἀέρα σήκωνε καὶ φούσκωνε τὶς λεπτὲς κουρτίνες. Ποῦ εἶχε βγεῖ ὁμως ἡ Μαργαρώ στὸ παράθυρο μὲ ἐπιθυμιὰ νὰ ἀναπνεύσει λίγον ἀέρα μπῆκε πάλι μέσα γρήγορα, γιατί εἶταν τόσο θερμὴ σὰ νὰ περνοῦσε κ' ἐρχόταν ἀπὸ δάσος ποῦ ἡ φωτιὰ τὸ κατάρρωγε.

Καθόταν κοντὰ στὸ τραπέζι χωρὶς νὰ κάνει τίποτα. Ἄκουσε τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς ν' ἀνοίγει καὶ σηκώθηκε καὶ κοίταξε, παραμερίζοντας τὶς κουρτίνες, ἀπ' τὸ παράθυρο.

Δὲν εἶταν ὁ Γρηγόρης. Ὁ ἄνθρωπος ποῦ εἶχε ἔρθει, διευθύνθηκε σὲ μιὰ καμαρούλα ποῦ φωτιζόταν ἀπὸ μικρὸ κοκκινωπὸ φῶς, καὶ μπῆκε.

Ἀκουστήκαν ὀμιλίες κ' ἔπειτα ἓνα φῶς δυνατὸ φώτισε τὸ δωμάτιο.

Ἔμεινε στὸ παράθυρο κοιτάζοντας τὰ δωμάτια τῆς αὐλῆς. Ἄλλα εἶταν σκοτεινὰ καὶ ἄλλα φωτιζόνταν ἀπὸ μικρὸ φῶς. Κι' ὅλα ἦσαν, σιωπηλά. Ὅλοι θάχαν ἔρθει, ὅλοι θάτανε στὸ σπίτι τους...

Ἀπ' τὸ δωμάτιο ποῦ φωτιζότανε δυνατὰ, κάποτε ὀμιλίες ἀκούγονταν καὶ κρότος κουταλιῶν, ἢ πηρουσιῶν.

Ἡ θερμὴ πνοὴ τοῦ ἀέρα ξακολουθοῦσε νὰ ἔρχεται καὶ τὸ μεγάλο δέντρο τῆς αὐλῆς νὰ φλυαρεῖ, νὰ φλυαρεῖ σὰ νὰ μονολογοῦσε ἢ νὰ ἔλεγε κάποιον παράπονόν του δυνατὰ.

Μιὰ πόρτα δωματίου ἀνοίξε καὶ μιὰ γυναίκα βγήκε κρατιώντας ἓναν τεκεὲ καὶ διευθύνθηκε στὸ πηγάδι.

Καθὼς πλησίαζε στὸ δωμάτιο τῆς Μαργαρώς στράφηκε καὶ τὴν εἶδε...

— "Ε, τί νέα, τῆς εἶπε, ἀκόμα δὲ σοῦρθε;

— Ἀκόμα...

— Ὁ δικός μου ἦρθε κέπεσε μὲ μιὰς σὰν ξερός! Τάχε πάρει τὰ σκονάκια του γιὰ καλά. Οὔτε ἔφαγε. Ἐπεσε σὰν ξερός καὶ ρουχαλίζει σὰ νάχει μιὰ μηχανὴ μέσα του πρώτης... Ἄ, ἐγὼ δὲν κοιμοῦμαι μαζί του, χῶρια, τώρα κάνει καὶ ἔεστη... Κέτσι ἄς πάει νὰ ρουχαλίζει... Ἄν καὶ νὰ σοῦ πῶ, Μαργαρώ μου, δὲ μπορούμε νὰ κρυφτοῦμε πίσω ἀπ' τὸ δάχτυλό μας, ἔχουμε συνηθίσει πιά αὐτὴ τὴ μουσικὴ!...

— Ναί, ἀλλὰ πάλι...

— Τί πάλι καὶ ξεπάλι! Ἔτσι εἶνε ὅλοι!... Ποιὸς δὲν εἶνε ἔτσι; Γιὰ πὲς μου ἕναν, ποιὸς; Γιὰ τὸ Μῆτρο τὸ Ζαγάρα; Αὐτὸς εἶνε, ποιὸς ἄλλος; Ἄς λείπει τὸ νερό του ξωκισμένο νάνε!... Αὐτὸς κοντεύει καὶ νάπαγορέψει στὴ γυναίκα του καὶ στὰ παιδιὰ του νὰ τρώνε! Τί λές! Καὶ δὲν τοὺς εἶδες πὼς εἶνε ὅλοι; Σὰ νάχουμε βγάλει τὴ χρυσή! Ὁ δικός σου ἄργησε ἀπόψε...

— Κακὸ εἶνε τὸ κρασί, κακὸ!

— Κακὸ τὸ πολὺ δὲ λέω, μὰ ἔτσι εἶνε οἱ ἐργατικοί!...

Τί νὰ κάνουμε;

— Ἦθελα νὰ τῦκοζε...

— Ἄ, αὐτὸ μὴν τὸ περιμένεις! Δὲ μπορούμε! Καὶ νὰ θέλουν δὲ μπορούνε, τόχει ἔτσι τὸ συνάφι τους... Πάμε νὰ πάrouμε ἕνα ὁ ἕνας, πάμε νὰ πάrouμε ἄλλο ὁ ἄλλος, κέπειτα ἅμα πάνε ἄστα! Καὶ τὸ ὕστερο γιατί νὰ μὴν πιοῦν; Κουρασμένοι ἀπ' τὴ δουλιὰ, ὅλη τὴν ἡμέρα γκάπα, γκούπα, τὸ τραβᾶ τὸ σῶμα! Νάτος, ἂν δὲν κάνω λάθος, σοῦ ἦρθε! Καλὴ νύχτα...

Καὶ τραβήχτηκε καὶ πλησίασε στὸ πηγάδι. Ἐβυλε τὸν τενεκὲ κάτω, τὸ ξεσκέπασε παίρνοντας πρώτα τὸν κουβᾶ ἀπὸ πάνω...

Ὁ ἄνθρωπος ποῦχε μπεῖ στὴν ἀυλὴ, πλησίασε σιγά, τὴν εἶδε καὶ στάθηκε, καθὼς αὐτὴ κατέβαζε τὸν κουβᾶ κάτω γυρίζοντας τὸ μαγκάνι, πού ἄφινε στριγγγὲς φωνές. Μόλις ὁ κουβᾶς χτύπησε κάτω στὸ νερό, καὶ οἱ στριγγγὲς φωνές τοῦ μαγκανιοῦ πάψανε, τῆς εἶπε μὲ βαριά φωνὴ καὶ ἀργά:

— Καλὴ σπέρα, κυρὰ Ἐλένη, καλὴ σπέρα;.. Τί κάνεις, τί κάνει ὁ Σπῆρος; Τὸν ἔχασα! Πάει σάλλα λημέρια... Ἐμᾶς μᾶς λησμόνησε... Ἄς εἶνε καλά, ἔτσι πέστον!

— Δὲ σὲ λησμόνησε, μαστρο Γρηγόρη, δὲ σὲ λησμόνησε! Ἦ αἰτία εἶνε πού δουλεύει μακρυνά...

— Καὶ πόσο μακρυνά;

— Στὰ Πατήσια...

— Ἔ, τότε ἄς εἶνε συχωρεμένος! Πέστον μόνον, πὼς τὸν ἠθελα νὰ πιοῦμε ἕνα... σὰν ἀδελφάκια, σὰ... συγκατοικοί... Δὲν εἶνε μέσα;

— Μέσα εἶνε, κοιμάται!

— Ἔ, ἄστον νὰ κοιμάται! Ἄς εἶνε καλά... Καλὴ νύχτα.

— Καλὴ νύχτα, τοῦ ἀπάντησε ἡ κυρὰ Ἐλένη, καὶ ἄρχισε νάνεθάξει τὸν κουβᾶ...

Ἦ πόρτα τὸν περιμένε ἀνοιχτὴ καὶ πίσω λίγο ἡ γυναίκα του, πού παραμέρισε γιὰ νὰ μπεῖ.

Αὐτὸς μπῆκε λέγοντας μιὰ καλὴ σπέρα καὶ μὲ βῆμα βαρὺ πῆγε καὶ κάθισε, ἢ ἔπεσε σὲ μιὰ καρέκλα.

Ἦ Μαργαρώ ἔκλεισε τὴν πόρτα καὶ τὸν πλησίασε.

— Θὰ φᾶς; τὸν ρώτησε.

— Ἐγὼ; Ἐφαγα... Δηλαδῆς κάτι τσίμπησα! Ἐφαγά ὅμως. Τὸ ἴδιο κάνει... Σὺ ἔφαγες; Ναί; Ἐφαγες καὶ σὺ; Ὁραῖα! Ἐφαγα κέγῳ, ἔφαγες καὶ σὺ! Ὁραῖα!

— Μὰ ἄργησες, τοῦ εἶπε ἡ γυναίκα του.

— Ἄργησα; Πὼς ἄργησα; Γιὰ πὲς το μου πῶλι νὰ τὰκούσω... Ἄργησα! Τί ἄργησα, ἀφοῦ εἶνε δώδεκα! Νὰ μὲ ταῦτιά μου τοῦτα ἄκουσα τὸ ρωλόι νὰ σημαίνει ντίγκ, ντίγκ δώδεκα! Δώδεκα εἶνε ἄργησα; Τί μοῦ λές! Μωρὲ εἶνε ντάλα μεσημέρι!... Δηλαδῆ ἂν εἴταν ἥλιος θάτανε μεσημέρι... Τὸ ἴδιο κάνει, δὲ ντρέπεσαι!...

Καθὼς μιλοῦσε ζητοῦσε νὰ στηρίξει τὸ χέρι του στὴ μέση του, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωνε, κλοῦσε κάτω. Στὸ τέλος ἔπισσε τὸ μερὶ του. Ἐγειρε ἔπειτα, ἅμα τελείωσε νὰ λέει, τὸ κεφάλι στὸ στήθος καὶ λίγο στὰ πλάγια κέμεινε.

Ἐξω στὴν ἀυλὴ ἀκούστηκε ὁ κρότος τοῦ μαγκανιοῦ, οἱ στριγγγὲς φωνές του, ποῦθγαζε νερό.

— Θέλεις νὰ πλαγιάσεις τὸν ρώτησε ἡ γυναίκα του σιγά...

— Τί εἶπες; τὴ ρώτησε σηκώνοντας τὸ κεφάλι.

— Νὰ πλαγιάσεις...

— Νὰ πλαγιάσω; Ἄκου λέει! Καλὸ θὰ μοῦ κάνει!

— Ἐλα λοιπόν...

— Ναί, ναί.

Μὲ κόπο σηκώθηκε καὶ μπήκε στὴν κρεβατοκάμαρα. Τὸ κρεβάτι εἶταν ἑτοιμο καὶ βαρὺς κάθισε πάνω. Ἔβγαλε τὸ σακκάκι του καὶ τὸ ἔρριξε στὰ σίδερα τοῦ κρεβατιοῦ, ἔπειτα ἄρχισε :

— Μῶρ' ἀπόψε, ἔ νάσουνα, Μαργαρώ, ἔπρεπε νάσαι!. Μωρὲ κάναμε κατὶ γέλια!. Κεῖνος ὁ Σηλαβάκος μᾶς ἔκανε καὶ σπαρταρούσαμε ἀπ' τὰ γέλια... Μὰ τὶ γέλια εἶταν ἐκεῖνα!.. Ἄ, Μαργαρώ, ἔπρεπε νάσουνε!.. Ἔχασες!.. Στὸ λέω, ἔχασες!.. Ἐπρεπε νάσουνα!.. Μωρὲ τὶ γέλια εἶταν ἐκεῖνα!.. ἔπρεπε νάσουνα!.. Ἄ, γέλια μιὰ φορὰ!. Καὶ τὰ ρουφήξαμε παληκαρίσια!.. Μὰ δὲ λέω, τὸ πολὺ βλάφτει, μὰ... ὅταν ἔχεις παρέα καλὴ... Δὲ λέω... Μὲ ὀργουλα... Μὰ πᾶνε καὶ τὰ φαρμάκια κάτω τὸ ξέρεις;.. Πᾶνε τὰ φάρμακια κάτω!.. Ἄτιμος εἶν' ὁ κόσμος κα' ὅλα μάταια, Μαργαρώ μου... Μὰ δὲ μοῦ λὲς τί κάνεις αὐτοῦ..

Εἶχε δεῖ τὴ γυναῖκα του νὰ μὴν προσέχει πιά σαυτόν, ἀλλὰ νὰ χτυπᾷ μὲ τὴν παλάμη ἐδῶ καὶ κεῖ τὸν τοῖχο...

— Σκνίπες σκοτώνω, τοῦ ἀπάντησε αὐτὴ καὶ γύρισε σαυτόν μόλις τὸ κεφάλι της.

— Μὰ ἔτσι δὲ θάφήσεις καμμιά οὔτε γιὰ δεῖγμα! Μά, γιὰ ἄκου δῶ, δὲ μοῦ λὲς, πὼς βρεθήκαν οἱ σκνίπες μέσα;

— Εἶχα ἀνοιχτὰ τὸ παράθυρο καὶ μπήκανε!.

— Βρὲ τίς κερατένιες!. Μὰ δὲ μοῦ λὲς, ἄκουσέ με, καὶ πὼς μπήκανε;

— Σοῦ εἶπα, εἶχα ἀνοιχτὸ τὸ παράθυρο... .

— Καὶ γιὰτί νὰ τῶχεις ἀνοιχτὸ;

— Μὰ τί λὲς τώρα;. Μὲ τόση ζέστη κλειστὰ θᾶχα;.

— Ναί, ναί, ἔχεις δίκαιο δὲν σοῦ λέω... Μὰ καὶ τί φταῖνε αὐτές;. Γιὰ, γιὰ πὼς τίς βαράει!. Μὰ καὶ τί φταῖνε αὐτές;. Μπήκανε μέσα!. Καὶ πὼς μπήκανε;. Ἔ μπήκανε!. Σπουδαῖο τὸ πράμμα!. Μά... ἄκου, Μαργαρώ!.. Νὰ δεῖς θὰ σοῦ πριστοῦν τὰ χέρια... Βάρα! Καὶ τὶ θὰ καταλάβεις!.

Αὐτὴ δὲν τοῦ ἀπαντοῦσε, τὸν ἄφινε νὰ λέει. Πῆρε μάλιστα καὶ τὸ φῶς, γιὰ νὰ βλέπει καὶ νὰ σκοτώνει τίς σκνίπες. Κι' αὐτὸς ἔλεγε, ἔλεγε, ἐπαναλάμβανε τὰ ἴδια...

Ἦταν δὲν τὸν ἄκουε νὰ λέει πιά, γύρισε καὶ τὸν εἶδε. Εἶχε ἀποκοιμηθεῖ ὁ μισὸς πάνω στὸ κρεβάτι καὶ ὁ μισὸς κάτω...

Ἄφησε τὸ φῶς καὶ πήγε νὰ κλείσει τὰ παραθυρο-

φυλλία. Ἡ αὐτὴ εἶταν ἔρημη. Καὶ ἡσυχία. Τὸ μεγάλο δέντρο δὲ φλυαροῦσε, σὰ νάχε ἀποκοιμηθεῖ...

✱

Πρῶτ', πρῶτ', ὅταν ὁ ἥλιος χρῦσωνε τὴν κορυφὴ τοῦ ψηλοῦ δέντρο, ὁ Γρηγόρης εἶταν ἑτοιμος γιὰ νὰ φύγει. Καὶ ἡ γυναῖκα του εἶχε σηκωθεῖ μαζί του καὶ πηγαίνερχόταν.

Καὶ σάλλα τῆς αὐτῆς δωμάτια εἶχαν σηκωθεῖ καὶ τίναζαν, σάρωναν. Σάλλα πάλι, στὴν πόρτα τους ἀπ' ἔξω, πλενόταν, ἔπλεναν τὸ κεφάλι τους...

Τὸ μαγκάνι δὲν ἔπαιε νὰ ἐργάζεται, νὰ κατεβάξει τὸν κουβᾶ, γὰ τὸν φέρνει πάνω γεμάτο νερό, ἔπειτα νὰ τὸν ξανατρέχει κάτω μὲ ὀρμὴ γιὰ νὰ ξαναγεμίσει...

Κάποιοι τραγουδοῦσε... Ἦνα μωρὸ ἔκλαιε. Ἄπ' ἔξω, στὸ δρόμο, σκυλιὰ γαυγίζαν.

Ἦ Γρηγόρης βγήκε ἔξω.

— Ἄ, γιὰ νὰ σοῦ πῶ Μαργαρώ, εἶπε στρέφοντας στὴ γυναῖκα του, τὸ μεσημέρι νὰ μὴ μὲ περιμένεις, νὰ τὸ ξέρεις, δὲ θάρθω...

— Μὰ γιὰτί; τὸν ρώτησε κείνη.

— Ἦ δουλειὰ πάει νὰ τελειώσει καὶ πρέπει νὰ τῆς δώσω δρόμο νὰ φεύγουμε ἀπ' ἐκεῖ. Θὰ γείρω λίγο στὸ γιὰτί... Ἦσαμε αὔριο πιστεύω τάχουμε νέτα!.

— Καὶ γιὰτί δὲ μοῦ τοῦλέγες πρωτῆτερα!. Στάσου εἶναι καιρὸς ἀκόμα, νὰ σοῦ τυλίξω τὸ φαί σου γιὰ νὰ μὴν ξοδεύεις!.

— Δὲ ντρέπεσαι!. Ἦ καμῆλα δὲ κουτσαίνει ἀπ' τὰφτί!. Πέραν τὸ μεσημέρι ἐσύ... Γιὰ...

Ἦ Μαργαρώ τὸν ἔβλεπε πὸς ἔφευγε, Ἦσαμε πὸς βγήκε ἔξω, στὸ δρόμο, ἀπ' τὴ μεγάλη ξυλένια πόρτα...

— Νάταν ἔτσι πάντα, σκέφτηκε.

✱

Ἦνας, Ἦνας οἱ ἄντρες φεύγανε. Οἱ γυναῖκες τίναζαν, ἔβγαζαν νερό, μιλοῦσαν μεταξύ τους. Ἦ ἥλιος εἶχε κατεβεῖ κάτω καὶ πλησίαζε νὰ ξαπλωθεῖ στὴν αὐτὴ!.

— Θὰ κάνει ζέστη πάλι σήμερα κυρὰ Μαργαρώ, εἶπε μιὰ μεσόκοπη, στὴ γυναῖκα τοῦ Γρηγόρη. Θὰ μᾶς ψήσει!.

— Δὲ μᾶρέσει τὸ καλοκαίρι.

— Ναί, ἔχεις δίκιο, μὰ ὅταν εἶνε χειμῶνας τὸ θέλουμε καὶ τὸ λέμε καλοκαιράκι, ὅταν πάλι ἔρχεται καὶ μᾶς ψήνει, θέλουμε τὸ χειμῶνα καὶ τὸ βρίζουμε!. Οὔτε μεις δὲν ξέρουμε τί θέλουμε!

— "Ε, δὲν τὸ ξέρεις, κυρά Μαρία, φώναξε μιὰ ἄλλη, πούχε βγει στὴν πόρτα νὰ τινάξει μιὰ παπούτσα γιγάντια κείχε σταματήσει τὸ ξεσκόνισμα, γιὰ νὰκούσει. Αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὸ ξέρεις! "Ὅ,τι δὲν ἔχει κανεὶς ἐπιθυμᾶει!

— "Α, νάι, ἔχεις δίκιο!

— "Ἐτσι εἶνε!

— "Ἐσύ, κυρά Ἐλένη, τί λές;

— "Ἐγὼ τί νὰ πῶ;

— Σὰ νὰ μὴν ἔχεις ὄρεξη...

— Μὴν εἶδες κανένα ὄνειρο κακό...

— Τὸ βρήκες! αὐτὸ εἶνε! "Ἄστε τὴν τρομάρα μου!

Ἀπόψε εἶτανε!.. Μπά, μπά, μπά!! "Ὅσο τὸ θυμᾶμαι ταράζουμαι!

— Γιὰ πέστο μας...

— Τί εἶδες;

— Γιὰ νὰκούσουμε;

Ἡ κυρά Ἐλένη πῆγε κοντὰ τοὺς κρατῶντας ἕνα κοφίνι. Γρήγορα πλησίασε καὶ κείνη πού εἶτανε στὴν πόρτα μὲ τὴν παπούτσα τοῦ γίγαντι περασμένη στὸ χέρι ἢ ἔχοντάς τὴν φορεμένη στὸ χέρι της, καὶ μὲ τᾶλλο κρατῶντας τὸ ξεσκονόπανο...

— Γιὰ λέγε...

— "Α, τί νὰ σᾶς πῶ, τί τρομάρα πέρασα ἀπόψε!

"Α, δὲ λέγεται!

— Γιά, γιά λέγε μας...

— Πῶ, πῶ τῆταν ἐκεῖνο! Εἶδα, λέει, νάχει γίνεи ἕνα ῥέμα βαθὺ ἐδῶ ἀπ' ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι μας, βαθὺ, πολὺ βαθύ. Καὶ κατέβαζε ἕνα νερὸ θολό, θολὸ καὶ βουίζε!. πὼς βουίζουν τὰ ῥέματα ὅταν κοιτάζουν πολὺ νερό;. "Ἰδια κιὰπαράλαχτα!. "Ὅπου βγαίνει, λέει, ἡ Τασίτσα μου ἔξω καὶ πρὶν προφιάσω νὰ τῆς πῶ μιὰ λέξη — Μή, μή, πρόσεχε! πέφτει μέσα καὶ χάνεται!. "Ὡ τὴν τρομάρα μου τότε, τίς φωνές μου!... "Ὁ ἄντρας μου ἂν καὶ κοιμούμαστε χωρία, ξύπνησε κέτρεξε καὶ μὲ ξύπνησε... Μόνο τὰ παιδιά δὲν ξυπνήσανε... Εὐτυχῶς! Νὰ σᾶς πῶ ὅμως ἕνα περιεργό; Σὰ νὰ μὴν ἔπεσε μόνη της ἡ Τασίτσα μου, νὰ τὴν ἔσπρωξε νὰ πέσει ἡ γοηὰ Μηλιά!

— "Ὡ!

— Μπά!

— Ἡ γοηὰ Μηλιά!

— Αὐτὸ τὸνειρο νὰ τὸ προσέξεις!

— Μπά, τί τῆς λές! "Ὀνειρο εἶνε...

"Ὄχι, νὰ μὲ συγχωρεῖς εἶνε κακό!

— "Ὄχι δὲν εἶνε! Τὸ μόνο πού θὰ κάνουμε ἅμα ἔρθει ἡ γοηὰ Μηλιά ἐδῶ νὰ τὴ δαίρουμε! Νὰ τῆς ριχτοῦμε ὄλες!

— "Ἐσύ γελᾶς... Δὲν πιστεύεις τὰ ὄνειρα;

— "Ὄχι!

— "Ἐγὼ τὰ πιστεύω.

— "Ἐγὼ δὲ βλέπω ποτές!

— Τί λές! Δὲ βλέπεις! Καλὸ κι'αὐτό!

— Μπά ἐμένα μάρσσει νὰ βλέπω!

— Τώρα πάφτε νὰ σᾶς πῶ τί ἔκανα γὼ καὶ σεις λέτε ὅτι θέλετε! "Ἐγὼ ἔκλεισα μέσα τὴν Τασίτσα μου, τῆς εἶπα νὰ μὴ βγῆ διόλου σήμερα ὅπως καὶ ἡ Φανή μου! Τὼς εἶπα καὶ τὸνειρο καὶ πού νὰ τίς παρακαλεῖς δὲ βγαίνουνε! "Ἐτσι μοῦπε καὶ ὁ Σπύρος...

— Καλὸ εἶνε, ὅποιος φυλάει τὰ ῥοῦχα του ἔχει τὰ μισά...

— "Ὀλα δὲ λές!

— "Ἐγὼ πιστεύω πὼς εἶνε καλὸ αὐτὸ τὸνειρο! Φεύγουν τὰ βάσανα. Τὸ παιδί εἶνε παιδεμένος!

— Βρὲ ἄσμε χριστιανή μου! Τὸ παιδί εἶνε παιδεμένος! Καλὰ ἔκανα... Δὲν ξέρω γὼ τέτοια... Καλὰ ἔκανα...

"Ἄς πάω τώρα νὰ πάρω κάρθουνα ἀπ' ἐκεῖνον τὸ γρινιάρη τὸν κύρ Γιώργη... πῶ, πῶ, τί ἄνθρωπος εἶνε αὐτός!

— "Ἀλήθεια τί γρινιάρης!

— Καὶ πρόστιχος!

— "Ἄμ' πλούτισε!

— "Ἐ, τὸν ξυπόλυτο!

— Καὶ σοῦχει κάνει νὰ μιὰ μύτη!

— Τὴ μουτζουρομένη!

Ἡ κυρά Ἐλένη ἔφυγε. Οἱ γυναῖκες ξακολούθησαν νὰ λένε. "Ἄλλες δυὸ πήγαν κοντὰ καὶ κάτι ἄλλα βρήκανε νὰ ποῦνε.

Καὶ φλυαροῦσαν γιὰ καλὰ, ὅταν φάνηκε πάλι ἡ κυρά Ἐλένη στὴν πόρτα...

— Μὰ δὲ βγαίνετε νὰ δῆτε τί γίνεται, τοὺς εἶπε, χωρὶς νὰ μπεῖ μέσα.

— Τί εἶνε;

— Τί τρέχει...

Κι' ὄλες διευθύνθηκαν πρὸς τὴν πόρτα...

— Νά, αὐτός, ὁ γέρο Κάργας ὡς φαίνεται τὰ τινάχε μέσα κει κλεισμένος στὸ μαγαζί του, κ' ἦρθαν ἰσνήμιά του... γιὰ νὰ δεῖτε! "Α, νά, νὰ οἱ χωροφύλακες φέρανε τὸ μαστρο

Γιάννη. . . Αὐτός δὲν εἶνε ὁ μαστρο Γιάννης; Αὐτός εἶνε, τὸν φέρανε γιὰ νάνοῖζει τὸ μαγαζί! Ἔχει δυὸ μέρες νάνοῖζει μὲ τὴ σημερινὴ τρεῖς! Καὶ πῆγαινε στάνηψια του κέτρωγε κάθε βράδι, καὶ δυὸ βραδιὲς δὲν πῆγε. . . Νὰ πῆγε ταξείδι θὰ τοὺς τῶλεγε. . . Γιαυτὸ ἦρθαν, κάνανε, χτύπησαν τὴν πόρτα, πῆγαν τὸν ἀστυνόμο. . .

— Πάμε νὰ δοῦμε ;

— Ναὶ ναί, πάμε!

— Νάφήσω τὰ κάρθοννα κέφτασα!

Οἱ γυναῖκες πλησίασαν στὸ μαγαζί τοῦ γέρο Κάργα, ἀπ' τὸ ἀντίθετο πεζοδρόμιο, ὅπου εἶχαν σταθεῖ ἀρκετοὶ καὶ μαζί ἕνας με ψάθινο καπέλο καὶ γιαιλιά. Ἀπὸ τὰ γειτονικὰ παράθυρα εἶχαν προβάλλει γυναῖκες, κορίτσια, παιδιὰ καὶ κοίταζαν.

— Βλέπετε κείνους τοὺς δυὸ μὲ τᾶσπρα ; Εἶνε τάνηψια του. . . εἶπε ἡ κυρὰ Ἐλένη στὶς γυναῖκες.

Ἔνας ψηλὸς πολὺ, μουτζουρομένος εἶχε ἀρχίσει νὰ παλεύει νάνοῖζει τὴν πόρτα. . .

— Μπά, εἶπε ὁ κύριος μὲ τὰ γιαιλιά, ἄδικα, αὐτὴ θά'νε κλεισμένη ἀπὸ μέσα μὲ σύρτη, μπάρα!

Κι' αὐτὸ κατάλαβε κοὶ ὁ μουτζουρομένος, γιατί κάτι εἶπε στὸν ἀξιωματικὸ τῆς χωροφυλακῆς ποὺ στεκόταν κοντὰ του. Αὐτὸ ἔγινε μὲ μιᾶς γνωστὸ στὸν κόσμο ποῦ'χε μαζευτεῖ.

— Εἶνε ἀπὸ μέσα κλεισμένη μὲ σύρτη!

— Τῶπα γώ, εἶπε ὁ κύριος μὲ τὰ γιαιλιά! Εἶνε βέβαιο τώρα, πὼς κάτι ἔπαθε μέσα!

— Μὰ γιατί δὲ τὴ σπάζουν ; ρώτησε κάποιος.

— Ἄμα δοῦνε, πὼς δὲ μποροῦνε ἄλλοιῶς, αὐτὸ θὰ κάνουν, τοῦ ἀπάντησε ὁ κύριος μὲ τὰ γιαιλιά, χωρὶς νὰ τὸν κοιτάξει.

Οἱ γυναῖκες ποὺ κάθονταν δίπλα κ' εἶχαν κι' αὐτὲς βγεῖ στὴν πόρτα, ἀφοῦ μίλησαν ζωηρὰ μεταξύ τους μιὰ στιγμή, εἶπαν στὸν ἀστυνόμο κάτι, ποὺ δὲ μπόρεσαν νὰκούσουν οἱ γυναῖκες, δείχνοντας μέσα τὴν αὐλὴ τους.

Μὲ μιᾶς τότε ὁ ἀστυνόμος, ὁ ψηλὸς μουτζουρομένος καὶ χωροφύλακες μπήκανε μέσα μὲ τὶς γυναῖκες. Τὸ πλῆθος ὄρμησε κι' αὐτὸ νὰ μπῆ, ἀλλὰ τῶθγαλαν ἔξω οἱ χωροφύλακες. Διό, τρεῖς ἔμειναν στὴν πόρτα φρουρῶντας.

Τὸ σπῆτι εἶταν τοῦ γέρο Κάργα, καθὼς καὶ ἄλλα δυὸ σπῆτι γραμμῆ.

— Ἔχει παράθυρο τὸ μαγαζί στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ, ἀπ' ἐκεῖ θὰ μποῦνε, εἶπε ἡ μιὰ γυναῖκα στὴν ἄλλη.

Ἄλλὰ τὸ παράθυρο εἶταν ὅμως μὲ σίδηρα καὶ κλειστὸ ἀπὸ μέσα. . .

Ἄλλη κίνηση. Διὸ μάγκες βγήκαν μὲ ὁρμὴ σχίζοντας τὸν κόσμο καὶ τρεχοντας στρίψανε τὸν ἄλλο δρόμο, ἕνα μεγάλο. . .

Τὸ πλῆθος ποὺ εἶχε πυκνώσει πολὺ ἔμαθε γιατί ἔτρεχαν. Πάνε νὰ φέρουν ἐργαλεῖα, σφυριά κι' ἄλλα, λίμες, κοπίδια. . .

Κι' ἔτσι εἶταν. Τὰ παιδιὰ ἦρθαν πίσω φέροντας σφυριά, κοπίδια.

— Εἶνε καλὸς τεχνίτης ὁ κύρ Γιάννης καὶ θὰ τὰ καταφέρει ὅπως πρέπει, εἶπε ἕνας ξεσοκούφωτος.

Καὶ τὸ πλῆθος ὅσο πῆγαινε γινόταν περισσότερο, καὶ σὰ νερὰ λίμνης ποὺ ἀπὸ πολλὰς μεριεὶς πέφτουν σαυτὴ διάφορα ρέματα, φούσκωνε φούσκωνε. . .

Κρότοι μέσα. . .

— Νὰ καὶ οἱ φίλοι τοῦ ἄντρα σου! ἔκανε μιὰ ἀπ' τὶς γυναῖκες στὴ Μαργαρώ.

— Ποῦνε ;

— Νά, νὰ ἐκεῖ, κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ ραφτάδικου! Ὁ Σκλαθάκος μὲ τὸ Φανόπουλο! Νὰ ἐκεῖνοι οἱ δυὸ, φτὴν πόρτα, ὁ ἕνας ποὺ ἀκουμπᾶ ἢ ράχη του στὸν τοῖχο. . . ποὺ μιλοῦνε. . . Μὲ τὸ σταχτὶ καπέλο. . . Μὰ δὲν τοὺς ξέρεις ; Μπά! τί μοῦ λές! Νὰ λοιπόν, κείνος μὲ τὸ σταχτὶ καπέλο ὁ ξανθὸς εἶνε ὁ Σκλαθάκος, καὶ ὁ ἄλλος μὲ τὸ κασκετάκι καὶ τὰ γενάκια ποὺ ἀκουμπᾶ στὸν τρίχο ὁ Φανόπουλος. . . Μὰ δὲ δουλεύουν ;

— Ὅχι, κάθονται. . .

Οἱ κρότοι σταμάτησαν.

— Τᾶνοιξαν, τᾶνοιξαν! ἀκουσαν οἱ γυναῖκες νὰ λέει τὸ πλῆθος.

Μιὰ ἀπ' αὐτὲς κατέβηκε ἀπ' τὸ πεζοδρόμιο. . .

— Ποὺ πᾶς, κυρὰ Παναγιώτα ; τὴ ρώτησαν οἱ ἄλλες.

— Πᾶω νὰ δῶ. . .

Καὶ χώθηκε μέσ' στὸ πλῆθος.

— Μέσα εἶνε καὶ ἔχει βρομίσει, ἀκουσαν οἱ γυναῖκες πάλι νὰ λένε.

— Μὰ τῶπα γώ, μίλησε ὁ κύριος μὲ τὰ γιαιλιά, αὐτὸς πάει καὶ πάει!

Ἄλλη εἶδηση σὲ λίγο :

— Τὸν βρήκανε κόκκαλο. . .

Καὶ τὸ πλῆθος ἀκόμα γένοταν περισσότερο, ὁ δρόμος εἶχε γεμίσει...

Ξαφνικὰ ἡ πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ ἡ κλειστὴ κινήθηκε καὶ ἄνοιξε μ' ὄρμη...

— Ὁ, φώναξε τὸ πλῆθος κέκανε πρὸς τὰ ἐκεῖ, ἀλλ' οἱ χωροφύλακες μῆχαν ἔμπρός...

Ὁ κόσμος σπρωχνόταν, πατοῦσε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον...

— Μὰ τί κάνουν ἔτσι! εἶπε ἓνας ποῦ ἔβγαυε ἀπ' τὸν κόσμο, ἢ ἀπ' ἔμπρός, τί θὰ δοῦνε; Νά, τὸν βρήκανε κόκκαλο καὶ βρώμιο στὸ κρεβάτι του!

— Πάμε; ρώτησαν οἱ γυναῖκες ἢ μιὰ τὴν ἄλλη.

— Ναί, ναί πάμε... ἴδαμε πολὺ.

Καὶ φύγανε ὅλες μαζί περνώντας μέσα ἀπ' τὸ πλῆθος.

— Αὐτὰ παθαίνουν οἱ γεροτσιγκούνιδες! εἶπε ἢ μιὰ ποῦ μῆκε στὴν αὐλὴ πρώτη.

— Νὰ σοῦ πῶ! Αὐτὸ τὸ τέλος ἔχουνε, εἶπε ἄλλη. Ὅλο λεφτὰ λεφτὰ νὰ κάνουν καὶ ἄς μὴν ἔχουνε κανένα, οὔτε γυναῖκα οὔτε παιδιά!...

— Τάνηψια του θὰ τὰ χαροῦν!

— Καὶ πὼς ἔκανε γιὰ λεφτὰ! Λὲ μποροῦσες νὰ τοῦ κόψεις πεντάρα!

— Τσιγκούναρος, καλέ, τσιγκούναρος!

— Καὶ δὲν τὸν εἶχατε δεῖ, γέρος μὲ λεφτὰ νὰ δουλεύει, καὶ νὰ δουλεύει καὶ μόνος, οὔτε κάψα...

— Καὶ γιὰ τὸ πάει σὰν τὸ σκυλί!

Καὶ οὔτε δωμάτιο δὲν εἶχε, δὲ λὲς κι' αὐτό; Νὰ κοιμᾶται πίσω ἀπ' τὲς μύστρες του, ἐνῶ εἶχε σπιτάρες!

Ἔ, μωρὸ πὼς κάνει τὸ χρέμα τὸν ἄνθρωπο!

— Σὰ ζῶο!

— Τί λὲς! μακάρι νὰ τὸν ἔκανε σὰ ζῶο!

Ἡ κυρὰ Παναγιωτίτσα μῆκε στὴν αὐλὴ...

— Ἔ, ἔ; τῆς ἔκαναν οἱ γυναῖκες.

— Νὰ τὸν βρήκανε πεθαμένο καὶ βρώμιο, εἶπε αὐτὴ πηγαίνοντας κοντὰ τους νὰ σταθεῖ στὸν ἴσκιο, ποῦ στεκόντουσαν αὐτές!

— Πῶ, πῶ τὴν κατάντια του! Ξακολούθησε ἅμα πῆγε κοντὰ τους, σ' ἓνα παλιοκρέβατο βρώμιο πίσω ἀπ' εἰς μύστρες του! Πῶ, πῶ, πῶ! Καὶ νάχει τόσα λεφτὰ! Ἔχει καὶ μετρητὰ στὴν τράπεζα.

— Γιὰ πὲς μας, τὸν εἶδες ἐσύ;

— Μπὰ! ποῦ νὰ πᾶω μέσα! Τώρα διώχνουν τὸν κόσμο...

— Καὶ πὼς ἔκανε γιὰ τὴν δεκάρα! Μποροῦσε νὰ σὲ φάη!

— Ἄ, γιὰ θυμήσου, κυρὰ Ἐλένη, τὴν κυρὰ Παγώνα; Ἔσεῖς δὲν τὴν προφτάσατε... Εἶτανε μιὰ καλὴ γυναικοῦλα ἢ καυμένη! Καθόταν στὸ σπῆτι τοῦ γέρο Κάργα, στὸ διπλανό, εἶχε δυὸ δωμάτια. Κετειδὴς δὲν εἶχε δουλιὰ ὁ ἄντρας της, τὸν εἶχαν πάψει, καὶ δὲ μποροῦσε νὰ πληρώσει τὸ νοίκι, τοὺς πέταξε στὸ δρόμο, καὶ χειμῶνα καιρό! Ἔξω τὰ πράγματά τους στὸ δρόμο, κρεβάτια, στρώματα, κούνια... Καὶ ὁ οὐρανὸς νᾶνε ἑτοιμος γιὰ βροχὴ!

Κέλιασε δὲ θυμᾶσαι; ποῦ τρέξαμε νὰ τοὺς βοηθήσουμε νὰ βάλλουνε κάπου τὰ πράγματά τους!

— Γιαὐτὸ πῆγε σὰ σκύλος!

— Κατὰ τὴν ψυχὴ του!

— Ἄς τὰ πάρει μαζί του τώρα ἂν μπορεῖ!

— Καὶ τί τᾶθελε ποῦ τᾶκανε;

— Νὰ τὰ φάνε ἄλλοι!

— Καὶ δὲν παντρευόταν ὁ βλάκας!...

— Αὐτὸς νὰ παντρευεῖ. Τί λὲς! Αὐτὸς εἶχε ἔχθριτα στὶς γυναῖκες!

Καὶ γιὰ τὸ πῆγε σὰν τὸ σκυλό...

— Καὶ βρώμησε...

Πάνω σαυτὴ τὴν ὁμιλία μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε:

— Τᾶδατε, τᾶδατε!

Οἱ γυναῖκες γύρισαν καὶ κοίταζαν στὴν πόρτα...

Μιὰ γρηὰ μαυροφόρα, ἀδύνατη, ψηλὴ, μελαχροινή, μὲ τὰ μάτια πολὺ ζωηρά, μάτια φειδίσια, εἶχε σταθεῖ. Τὸ κεφάλι της τῶχε κιαυτὸ τυλιγμένο μὲ μαῦρο πανί.

— Καλῶς τὴν κυρὰ Μηλιά! εἶπαν, ὀρίσατε, ἐλάτε!

Αὐτὴ μῆκε σιγά. Τὰ μαῦρα ροῦχα της εἶχαν μιὰ γιγαλάδα, ἢ ἓνα λούστρο.

— Εἶδατε πὼς ψοφοῦν οἱ τσιγκούνιδες;

— Μὰ αὐτὸ λέγαμε καὶ μεῖς...

— Αὐτό, αὐτό, εἶπε καὶ ἡ γρηὰ Μηλιά κουνώντας τὸ κεφάλι της καθὼς πῆγαυε κοντὰ τους.

— Τί κάνετε; Καλὰ ἔ; Πάντα καλὰ! Ἐσὺ Μαργαρώ; ρώτησε τὴ γυναῖκα τοῦ Γρηγόρη. Ἔτσι κέτσι! Ὁ ἄντρας σου τὰ ρουφᾶ ἀκόμα; Ἀκόμα! Τὰ παίρνει τὰ σκονάκια του ὅπως λένε...

— Τὰ παίρνει...

Ἡ γρηὰ Μηλιά κούνησε τὸ κεφάλι κέβαλε τὸ χέρι

της πάνω στα χείλια της σά νάχε μουστάκι κήθελε νά τό χαϊδέψει.

— Για νά δοῦμε, ἔκανε χωρίς νά κοιτάζει καμμιά.

Οἱ γυναῖκες δέ μίλησαν, ἢ μιὰ κοίταξε τήν ἄλλη.

Αὐτή ἀρχισέ νά λέει:

— "Ε, λοιπόν, γιά πέτε μου;. Εἶδατε τὰ χάλια του, πῶς τὰ τίναξε;. "Ε, ἔ, ἔ, ... κι' ὄλο μάζευε μάζευε, δέν ἔδινε τοῦ ἀγγέλου νερό! "Αφοῦ καί σέ μένα, σέ μένα, πού θέλησα νά τοῦ κόψω τριάντα λεφτά, πῆγε νά μέ φάει! Δέν ξέρετε πῶς ἔκανε!; σά, σά... "Ὅρσε λοιπόν πάρε καί τοῦτα τώρα!. Τί λές, τί λές, δέν ξέρω γώ τὰ θέλω ὅλα οὔτε πεντάρα δέ σοῦ κόβω!. μούκανε.

Καί ἡ γρηά Μηλιά λέγοντας αὐτά τὰ τελευταῖα, μιμήθηκε τή φωνή τοῦ γέρο Κάργα. Κῦστερα μέ τή φωνή της:

— Καί τί σόλες νομίζετε μούθαλε;. Για πέτε μου;. Δέ θά τό πιστέψετε!. Χαρτόνι!.

— "Ελα...

— Ναί, ναί χαρτόνι!. Σέ πέντε μέρες πάνε, ἔξω τὰ πόδια μου!. Πῆγα καί τοῦ τᾶδειξα. Κοίταξε, τοῦ λέω, τί χάλια εἶνε αὐτά;. Τί μούπε νομίζετε, αὐτός;. "Ἐτσι εἶνε τὰ πετσιὰ σήμερις, ἐγώ τὰ κάνω τὰ πετσιὰ;

Καί ἡ γρηά Μηλιά πάλι τόν μιμήθηκε, πῶς τῆς τῶπε.

"Ἐνας μάγκας ξυπόλιτος, μέ μακρὸν δίχρωμα ξανθοκάστανα μαλλιά, μπῆκε μέσα...

— Κυρά Μηλιά, ἐδῶ εἶσαι καί σέ ζητῶ!. φώναξε.

— Τῖνε βρέ;.

— Ψιλούλια θά τσεπώσεις!. Πάρε γρηγόρα, μὰ γρηγόρα τὰ σύνεργά σου κέλα!.

— Ποῦ βρέ;.

— Ποῦ βρέ! Νά στοῦ κῆρ Κάργα πού τὰ καργάρισε!.

— Καί ποιὸς στῶπε, βρέ;.

— Ποιὸς στῶπε βρέ!. Τάνήψια του μοῦ τῶπαν, ποιὸς ἄλλος!.

— Αὐτοί;.

— "Ἀμ' ἐγώ;. Θά τὸν συγυρίσεις, θά τὸν πλύνεις μέ κρασάκι...

— Μὰ αὐτὸς βρωμᾷ, τὸ ξέρουνε;

— Οὐ, οὐ!. πῶς δέν τὸ ξέρουνε, ἀφοῦ κρατοῦν τὴν μύτη τους!.

"Ἡ γρηά Μηλιά στάθηκε σκεπτικιά γιά λίγο...

— Σά δύσκολο, ἔκανε ἔπειτα. Για πάμε νά τοὺς μιλήσω γώ...

Χαιρέτησε τίς γυναῖκες. Τὰ μάτια της σηλώθηκαν γιά μιὰ στιγμή στῆς Μαργαρώς τὰ μάτια, καί σά νᾶνοιζάν. Κέφυγε μαζί μέ τὸ μάγκα.

—*

"Ὁ ἥλιος ἔβηνε τὴν αὐλή. Κανείς δέν ὑπῆρχε. "Ἡ πόρτα τῆς αὐλῆς κλειστή καί ἡσυχία. Μόνο ψηλά στό μεγάλο δέντρο ἕνας τζίτζικας εἶχε ἀρχίσει τὸ τραγουδί του...

Ξαφνικά ἡ πόρτα τῆς αὐλῆς ἀνοίξε καί μπῆκε ἡ γρηά Μηλιά. Καί σιγά μέ τὰ λουστοράτα της μαῦρα ροῦχα σά νᾶταν κάποιο κακὸ φάντασμα, ἢ ὁ θάνατος αὐτός, προχώρησε στὴν αὐλή καί πῆγε καί χτύπησε σιγά τὸ γυρτὸ παράθυρο τῆς Μαργαρώς.

— Ποιὸς;. ἀκούστηκε ἀπὸ μέσα.

— Μαργαρώ!. "Εγὼ εἶμαι...

Τὸ παράθυρο ἀνοίξε καί φάνηκε ἡ Μαργαρώ.

— Κυρά Μηλιά...

Αὐτὴ τῆς ἔνεψε.

— Κοιμώσουν;. τὴ ρώτησε ἔπειτα.

— "Ὅχι, κάτι ἔραβα...

— "Ὁ Γρηγόρης κοιμᾶται;.

— "Ὅχι, δέν ἦρθε.

— "Α, καλά... "Ἀνοιξέ μου...

— "Ἀνοιχτά εἶνε...

"Ἡ γρηά Μηλιά ἀνοίξε καί μπῆκε...

— Νά πάρε αὐτό, εἶπε στὴ Μαργαρώ, βγάζοντας ἀπ' τὸ πλατὺ σακκάκι της μιὰ μπोटίλια...

—*

Πέρασε λίγος καιρὸς.

Μιὰ βραδιά στὴν ταβέρνα τοῦ Ντᾶρα, οἱ φίλοι τοῦ Γρηγόρη, ὁ Σκλαβάκος καί ὁ Φανόπουλος μιλοῦσαν γιὰ τὸν μέ κατὶ ἄλλους...

— Πῶς πῆγε ὁ φουκαρῶς ὁ Γρηγόρης εἶνε πιά γνωστό, ἔλεγε ὁ Σκλαβάκος. Λένε πῶς τὸν δηλητηριάσανε!. Νά, εἶχαν πεῖ στὴ γυναῖκα του, πῶς ἂν τοῦ δώσει καί πιεῖ κρασί, πού θάχουνε πλύνει νερό, τᾶποπλῦματα, δέ θά θελήσει πιά νά βάλλει στό στόμα του κρασί, θά τὸ κόψει!.

Κι' αὐτὴ τοῦ ἔδωσε...

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΑΠΙΣΤΙΑ

“Πολλά ἄρα Ὅμηρον ἐπαινοῦντες ἀλλὰ τοῦτο οὐκ
ἔπαινεσόμεθα. ἴ. οὐδὲ Αἰσχύλου, ὅταν φῆ ἡ Θέ-
τις τὸν Ἀπόλλω ἐν τοῖς αὐτῆς γάμοις ἄδοντα

“ἐνδατεῖσθαι τὰς εἰς εὐπαιδίας,
“νόσων τ’ ἀπείρους καὶ μακροαἰώνας βίους.
“Ἐμπαντα τ’ εἰπὼν θεοφιλεῖς ἐμὰς τύχας
“παῖδ’ ἐπευφήμησεν, εὐθυμῶν ἐμέ.
“Κάγω τὸ Φοῖβου θεῖον ἀψευδὲς στόμα
“ἤλπίζον εἶναι, μαντικῆ βροῦν τέχνη.
“Ὁ δ’, αὐτὸς ὑμῶν
“ αὐτὸς ἐστὶν ὁ κτανῶν
“τὸν παῖδα τὸν ἐμόν”.

[Πλάτων, Πολιτείας Β’.]

Σὰν πάντρευνα τὴν Θέτιδα μὲ τὸν Πηλέα
σηκώθηκε ὁ Ἀπόλλων στὸ λαμπρὸ τραπέζι
τοῦ γάμου, καὶ μακάρισε τοὺς νεογύμφοις
γιὰ τὸν βλαστὸ ποῦ θάβγαυε ἀπ’ τὴν ἐνωσί των.
Ἐπεῖ Ποτὲ αὐτὸν ἀρωστιά δὲν θάγγιξει,
καὶ θάχει μακρονή ζωή.— Αὐτὰ σὰν εἶπε,
ἡ Θέτις χάρηκε πολὺ, γιατί τὰ λόγια
τοῦ Ἀπόλλωνος ποῦ γνώριζε ἀπὸ προφητείας
τὴν φάνηξαν ἐγγύησις γιὰ τὸ παιδί της.
Κι ὅταν μεγάλωνεν ὁ Ἀχιλλεύς, καὶ ἦταν
τῆς Θεσσαλίας ἑταῖρος ἡ ἔμορφή του,
ἡ Θέτις τοῦ θεοῦ τὰ λόγια ἐνθυμοῦνταν.
Ἄλλὰ μιὰ μέρα ἦλθαν γέροι μὲ εἰδήσεις
κ’ εἶπαν τὸν σκοτωμὸ τοῦ Ἀχιλλέως σὴν Τροία,
Κ’ ἡ Θέτις ἔεσχιζε τὰ πορφυρὰ της ρούχα
κ’ ἔβγαζεν ἀπὸ πάνω της καὶ ξελετοῦσε
στὸ γῶμα τὰ βουχιόλια καὶ τὸ δαχτυλίδι.
Καὶ μὲς στὸ ὄδυμὸ της τὰ παλῆὰ θυμῆθη
καὶ ρώτησε τί ἔκαμνε ὁ σοφὸς Ἀπόλλων,
ποῦ γύριζεν ὁ ποιητὴς ποῦ στὰ τραπέζια
ἔξοχα ἡμιλεῖ, ποῦ γέριζε ὁ προφήτης
ὅταν τὸν εἶδε τὴν σκότιωσαν στὰ πρῶτα νεῖατα.
Κ’ οἱ γέροι τὴν ἀπήνησαν πῶς ὁ Ἀπόλλων
αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐκατέβηκε σὴν Τροία,
καὶ μὲ τοὺς Τρωῶς σκότισε τὸν Ἀχιλλέου.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ “ΚΡΗΝΗ”

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟ “ΜΟΥΣΕΙΟΝ”

Ἀρχαῖος γὰρ με νέα περιστύλια
στὰ μάτια μου τὸ μέγαρο φαντάζει,
μιὰν ἐποχὴν ἐξαισίαν ἀγκαλιάζει
μ’ ὅσα φυλάγει ἀτίμητα κειμήλια.

Τί τι ἂν ὁ χρόνος ἄπονα ρημάζει
δημιουργῶν λιγδύων τὰ κοτύλια,
ἀχάλαστη ἀπ’ τὴ βάνδαλή του ζήλεια
ἢ Ἑλληνικὴ διάνοια καταγράφει

τὴν περασμένην ἱστορίαν ὅλη.
Κι ἂν ἀπομείναι λόγοι ἀπ’ τοὺς πατέρους
τῶν φημισμένων ἔργων, μέσ’ σὴν πόλιν

τῶν Πτολεμαίων πάλι μὲ τοὺς γέροντες
τῆς σφαιρίας τὴν ὥραία συνεχίζει
παράδοσι, μιὰ ποίηση π’ ἀνθίζει.

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ “ΣΠΙΘΕΣ ΚΑΙ ΤΕΦΡΕΣ”

ΝΟΙΩΘΩ

Νοιώθω μιὰ δομὴ ἀδάμιστη, τρελλὴ καὶ θεωριεμένη
νὰ ξεχειλίσει χεῖμαρος μέσ’ ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου,
πότε ἀστραπὴ νὰ γίγεται οὐρανοφωτισμένη
πότε φωτιά καὶ κεραυνὸς νὰ καίη τὴ ζωὴ μου.

Νοιώθω μεγάλα δυνάμει, ὄνειρο μαγεμένο,
μὲ μιὰν ἀέτεια δύναμη, ὡς τ’ ὄραρον τ’ ἀστέρια
νὰ μὲ πετοῦνε, λούλουδο τοῦ ἡλίου λατομμένο
ποῦ τὸ μαδοῦν στὸν ἄνεμο κάποια γιγάντια χεῖρα.

Μὰ καὶ σὲ μιὰ γωνιά τῆς γῆς στέζω βαθεῖα θλιμμένη
θωροῶντας τοῦ χινοπῶρου τὸ χλωμισμένο δεῖλι,
πόσο ἄχαρη σὰ χεῖμωνιὰ ἡ ζωὴ ἀγοδιαβαίνει
ἐχρητίας τὸ πικρόγελο τοῦ σαρκασμοῦ στὰ χεῖλη!

ΑΘΗΝΑ Ν. ΤΑΡΣΟΥΛΗ

Η ΖΩΗ ΠΟΥ ΑΝΕΒΑΙΝΕΙ ΚΑΙ Η ΖΩΗ ΠΟΥ ΚΑΤΕΒΑΙΝΕΙ

La vie est à monter et non pas à descendre

EM. VERHAEREN

Ὄνομάζω ζωὴν ποῦ ἀνεβαίνει (ἢ ζωὴν—ἀνάβασιν) τὴν ζωὴν, ὅταν ἡ ιδιότητες καὶ λειτουργία της, καὶ πῶς γενικὰ ἢ διαπίστωσης της, βαίνουν πρὸς μίαν ἀνώτερη τελειότητα, ὅταν δηλ. ἐπὶ πλεόν καὶ πλεόν μὲ μικρότερη προσπάθεια δίδουν μεγαλύτερα ἀποτελέσματα, σ' ἓνα κύκλο δράσεως ἐπὶ πλεόν καὶ πλεόν ἐκτεταμένον, ὅταν ἀκόμη ἢ ἐνέργειές της ζοδεύονται πῶς φυσικά, πῶς ἐλεύθερα, χωρὶς νὰ δοκιμάζουν πιέσεις, ἐσωτερικὰς ἢ ἐξωτερικὰς, νέες δὲ ἐνέργειες ἀναπληρῶνουν διαρκῶς τὶς ζοδευμένες.

Ἀπεναντίας, ὀνομάζω ζωὴν ποῦ κατεβαίνει (ἢ ζωὴν—κατάβασιν) ἢ ἀκόμη ζωὴν ποῦ ἐκφυλίζεται, τὴν ζωὴν, ὅταν ἡ λειτουργίες της καὶ ιδιότητες λιγοστεύουν καὶ ἀποναρκοῦνται βαθμηδόν, δηλ. ὅταν τῆς χοιάζεται μὴ μὲν μεγαλύτερη προσπάθεια γιὰ νὰ φθάσει στὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα, στὸ ὁποῖον πρότερα ἔφθανε μὲ μικρότερη, ὅταν ὁ ὀρίζων τῆς δράσεώς της στενεύει, ὅταν ἢ ἐνέργειές της ζοδεύονται ὑπὸ τὴν ὄψιν πιέσεων καὶ πίεσι παρορμήσεων, ἢ δὲ νέες ἐνέργειες ποῦ προστίθενται σ' αὐτὴν δὲν εἶναι ἀρχαῖες γιὰ ν' ἀναπληρῶσουν τὰς ζοδευμένες.

Μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν κινήσεων τῆς ζωῆς — ἀνάβασιν καὶ κατάβασιν — θέτω τὴν ζωὴν μονιμοποιημένην, ποῦ διατηροῦται σὲ ἰσορροπία χωρὶς αὐξήσεις καὶ χωρὶς ἐλαττώσεις. Ἡ δύο αὐτὲς κινήσεις ἄλλως τε μποροῦν νὰ συνυπάρχουν μέσα στὸ ἄτομο, ἂν ὅμως ἢ κινήσεις πρὸς τὴν ἀνάβασιν, πρὸς τὴν αὐξήσιν, δὲν ἰσοβαρῶνται καὶ ἐξουδετερῶναι τὴ φθορὰ, ἀποτέλεσμα τῆς κινήσεως πρὸς τὴν κατάβασιν, ἢ ζωὴ βαίνει τότε πρὸς τὸν ἐκφυλισμὸς της.

Ἡ ζωὴ — ἀνάβασιν εἶναι ἢ συνθέσεις τῆς ζωῆς, ἢ ζωὴ — κατάβασιν ἢ ἀποσύνθεσις της.

Ἰδοῦ, μερικὸι χαρακτηρισμοὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης ζωῆς:

α) Ἡ ἐπανάστασις διαπιστώνει τὴν ζωὴν ποῦ ἀνεβαίνει τὸ βόλεμα, ἢ παιδικὴ ὑποταγή, τὴν ζωὴν ποῦ κατεβαίνει,

Ἡ ζωὴ βαίνει μὲ ἄλλατα, μὲ προεξοπιστήματα, ποῦ δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ στιγμὴς τῆς μεταλλαγῆς της, χαρακτηρισμοὶ δηλ. τὸ τέλος μιᾶς ἀρχῆς μεταλλαγῆς.

Ἀποδεχόμεθα καὶ ἀναγνωρίζομε ὡς ἱερὰ ἓνα σωρὸν πράγματα, ποῦ ὅμως φέρουν ἐμπόδιο στὴ φυσικὴ μας ἀνάπτυξιν, ὅχι γιὰ τὰ ἀγαποῦμε αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀπλῶς ἢ θέλησίς μας εἶναι ἀνίσχυρος ἀπέναντι τῶν καὶ μᾶς καθιστᾶ σκλάβους τῶν.

Ἐπαύεται ἓνα εἶδος ἀποδοχῆς, βολέματος, ποῦ δὲν ἀποβλέπει παρὰ στὴν ἐπλήρη συντήρησιν τοῦ ἀτόμου, καθὼς καὶ ἓνα ἄλλο εἶδος ποῦ εἶναι μόνο ἓνα μέσον διὰ τὴν ἀνώτερη καὶ ἀπώτερη διαπίστωσιν του.

β) Ἡ ζωὴ ποῦ ἀνεβαίνει ἔχει ὡς χαρακτηριστὰ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ εἰδικώτερα τὴ συνειδητὴ ἐπιθυμίαν τῆς ζωῆς. Ἡ ἔλλειψις ἀπεναντίας, ἢ ἀπουσία, ἢ ἀδράνεια αὐτῆς τῆς ἐπιθυμίας, εἶναι τὸ σύνδρομο τῆς ζωῆς ποῦ κατεβαίνει. Ἡ ἔλλειψις αὐτῆς τῆς ζωτικῆς ἐπιθυμίας, δὲν συνεπάγεται τὴν ἔλλειψιν μερικῶν ἐπιθυμιῶν, ὀρέξεων, ὀρμῶν, μὴ φυσιολογικῶν ὅμως, ποῦ κοινὸ γνῶρισμα ἔχουν τὸ δυναμοφθόρον καὶ ὄχι τὸ δυναμογόνο.

γ) Τὸ εὐτολμο, τὸ ῥιφοκίνδυνο χαρακτηρίζει τὴν ζωὴν ποῦ ἀνεβαίνει· ὁ φόβος, ὁ δισταγμὸς τὴν ζωὴν ποῦ κατεβαίνει.

Δυὸ ἀντίθετα ἀπαιτεῖ ἡ ζωὴ, ἢ μᾶλλον τὸν συμβιβασμὸν δυὸ ἀντιθέτων ἀπὸ τῆς μιᾶς τὸ ῥιφοκίνδυνο καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης τὴν ἀποφυγὴν τοῦ μοιραίου. Χοιάζεται δηλ. νὰ ῥιφοκινδυνεύομε διαρκῶς, κρατόντας ὅμως τὴν τύχην ἀπὸ τῆς χαιτῆς, ἐπιποδίζοντας τὸν Κέρβερον αὐτὸν ποῦ λέγεται τύχη ἀπὸ τοῦ νὰ μᾶς δαγκάσει. Ἡ πείρα εἶναι ἀπαραίτητη στὴ ζωὴ. Τὰ μαθήματά της, κελεύσματα.

δ) Ἡ πίστις στὸν ἑαυτὸ μας, φανερώσει τὴν ζωὴν ποῦ ἀνεβαίνει· ἢ δυσπιστία πρὸς τὸν ἑαυτὸ μας τὴν ζωὴν ποῦ κατεβαίνει.

Ἡ δυσπιστία πρὸς τὸν ἑαυτὸ μας εἶναι ἐνδεικτικὴ ἔλλειψος ἢ παθῆσεως τῆς ἀτομικότητος.

ε) Ἡ ζωὴ ποῦ ἀνεβαίνει ἐκδηλώνεται μὲ τὸ φιλόπαλόν της, μὲ τὸ φιλοκτητικόν της. Ζωὴ ποῦ κατεβαίνει φοβεῖται τὴν πάλιν καὶ πασχίζει νὰ τὴν ἀποφύγει.

στ) Ὁ ἐνθουσιασμὸς ρυθμίζει τὴν ζωὴν ποῦ ἀνεβαίνει. Ὁ συντηρητικὸς ἐγωϊσμὸς τὴν ζωὴν ποῦ κατεβαίνει. Ὁ ἐνθουσιασμὸς εἶναι ἐκδηλωτικὸς δημοκρατικότητος, πλαστικότητος τῆς ζωῆς, ζωτικότητος.

ζ) 'Η δυνατές συμπάθειες κι' αντιπάθειες, συνοδευμένες από τάσι πρὸς δράσι, εἶναι σημεῖα μιᾶς ζωῆς ποῦ ἀναβαίνει, ἐνῶ ἡ ἄλλειψις τέτοιων συναισθηματικῶν τάσεων, μαζί με τὴν τάσι πρὸς τὴν ἀδράνεια καὶ τὴ «λιγότερη προσπάθεια» εἶναι σημεῖα μιᾶς ζωῆς ποῦ ὑποχωρεῖ νικημένη στὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

η) 'Η χαρὰ τέλος συνοδεύει τὴν ζωὴν στὴν κίνησί της πρὸς τὴν ἀνάβασι' ἢ λύπη, ἀπεναντίας, ἢ μελαγχολία, εἶναι ἐνδεικτικὲς μιᾶς ζωῆς ποῦ βλέπει τὴ λαστιχένια σκία τῆς ἐξέλιξής της νὰ μικραίνει.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΠΑΛΗ

«La vie a une définition guerrière et conquérante».

FELIX LE DANTEC.

'Η δυσκολία ὅλη δὲν εἶναι στὸ νὰ νικᾷ κανεὶς μόνο καὶ νὰ κατακτᾷ, ἀλλὰ στὸ νὰ διατηρεῖ τὴ νίκη του, συγκρατώντας τὰ κατακτημένα. Τὸ δύσκολο εἶναι νὰ μὴ παύσει νὰ νικᾷ, ἀφοῦ πιά νικήσει' γιατί δὲν νικᾶται ποτέ, μόνο παύει ἀπὸ τοῦ νὰ νικᾷ.

Ζωή! σύ, ποῦ θάπρεπε νὰ στεφανώνεις μιὰ γιὰ πάντα τὸν νικητὴ σου, τί κρύβεις μέσα σὲ κάθε στεφάνι ποῦ τοῦ προσφέρεις; Ἀγκάθια, ἀπ' τὰ ὁποῖα ματώνει τὸ μέτωπο τοῦ τολμητῆ, κάθε φορὰ ποῦ θὰ φιλοδοξήσει νὰ τὸ φορέσει.

'Εννοῶ σήμερα πῶς δὲν ὑπάρχει στὴ ζωὴ, νικητῆς ἄλλος ἀπὸ τὸν παλαιστὴ ποῦ ἐξακολουθεῖ παλαιόντας — πῶ δὲν ἀποκοιμᾶται ὕστερα ἀπὸ τὸν θρίαμβο του.

Νὰ μένει κανεὶς νικητῆς, σημαίνει νὰ μὴ παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ παλαίει.

Γιὰ τοὺς ἥρωες τῆς ζωῆς δὲν ὑπάρχουν κλίμα γιὰ νὰ ξεκουράσουν τὰ ταλαιπωρημένα μέλη τους, δὲν ὑπάρχουν νίκαι ἀλλὰ ἓνας διαρκῆς ἀγῶν.

Στὸ ὠραῖο δράμα τῆς ζωῆς περιτεύουν τὰ ἐπινίκια, γιατί ὅπου τελειώνει ἓνας ἀγῶν ἀρχίζει ἡ παρακμὴ ὁ θάνατος, ἢ ἓνας καινούριος ἀγῶν.

Τὸ φοβερὸ ἀκριβῶς τῆς πάλης τῆς ζωῆς εἶναι ποῦ δὲν

τελειώνει ποτέ. Μήτε μεγάλης διάρκειας ἀνακωχῆ, μήτε θρίαμβος ἀπόλυτος.

Μέσα σὲ κάθε νικητῆ, ὑπάρχει καὶ ἓνας ἡττημένος.

Εἶσαι ὅμως ζωὴ, ὠραία, με τὸ δίλημμα αὐτό, τῆς νίκης ἢ τοῦ θανάτου, ποῦ διαρκῶς, σὰ μαγικὸ δίσκο πάνω στὸν ὁποῖον εἶναι γραμμένες ἡ δυὸ λέξεις, στρέφεις στὰ μάτια μας.

Μ' ἀρέσει ν' ἀπενίξω τὸ δρεπάνι τοῦ θανάτου, γυρμένο με τὴ γιγαντιά του σκιά πάνω στὰ ζωντανά, μὰ καὶ τὸ λεπτὸ ξιφίδιο, με τὴ λαβὴ τὴν τόσο τεχνικὰ γλυμμένη, ποῦ διασπαθίζεται με τὸ πελώριο δρεπάνι ἀμυνόμενο τῆς ζωῆς.

Μὲ τί μάγια μᾶς πλάνεσες, με τί κρασιά μᾶς μέθυσες, με τί φίλτρα μᾶς πότισες, ζωή, γιὰ νὰ σ' ἐπιθυνοῦμε τόσο με μιὰ τέτοια θέρη, ἔστω κι' ἂν πρόκειται νὰ ἐξαγοράσομε τὴν ἐκπλήρωσι κάθε καινούριου πόθου μας με τὸ αἷμα μας!

Καὶ τί ἐπλήρωσες!

'Επιτυγχάνει κανεὶς ποτέ τὸν σκοπὸ ποῦ ἐκυνήγαε;

Γι' ἄλλους ἀγῶνες βγήκαμε, καὶ ἄλλους, στὸ τέλος, ἐπαλαίσαμε.

Πόσους κικρούς φλοιούς χρειάστη νὰ σπάσομε με τὰ σκληρὰ δόντια μας, γιὰ νὰ φθάσομε στὸ περιλάλητο κάρου.

'Ομηρικὴ κάποια αὐγή, ξεκινήσαμε γιὰ νὰ συλλέξομε χρωματιστὲς πεταλοῦδες τῶν κάμπων' τὸ μεσημέρι ὁ ἥλιος μᾶς περιέλουσε με τὲς θερμὲς ἀκτῖνες του ἐνῶ ἐπλανόμεθα μέσα σὲ μιὰ ἔρημο' τὸ βράδυ μᾶς βροῖκε ἀγρίους καὶ σιωπηλοὺς νὰ σκοτώνομε ἀγρίμια μέσα σὲ σκοτεινὰ φαράγγια.

'Ο πιὸ συνήθης μας ἀγῶν, εἶναι ἀγῶν ἐναντίον ἐχθρῶν ἀοράτων, ἐχθρῶν ποῦ δὲν βλέπομε.

Πόσοι ἀγῶνες μᾶς ἀναμένουν ἀκόμη, πόσοι καὶ πόσοι κίνδυνοι μᾶς ἀπειλοῦν.

'Ερμαιὴ στὴν τύχη ὅμως, ἡ ζωὴ ἀνοίγει τὸ δρόμο της μὴ σταματώντας ποτέ, παρ' ἀπλῶς γιὰ ν' ἀνασάνει.

Πρέπει δὲ νὰ προβλέπει κανεὶς, πῶς κάποτε στὸ τρέξιμό του, θὰ τοῦ χρειασθεῖ νὰ πηδήσει σὰ ζαρκαδί ἀπὸ βράχια σὲ βράχια, ἢ νὰ φωλιάσει σὰν ἀετὸς πάνω σὲ ὑψηλὲς κορυφές.

Καὶ ν' ἀνεβρεῖ κανεὶς δὲν εἶναι τὸ πιὸ δύσκολο, ἀλλὰ νὰ κρατηθεῖ ἐκεῖ ψηλά ποῦ ἡ τόλμη τὸν ἀνέβασε.

'Ο ἀγέρας τῶν κορυφῶν σκοτώνει.

Γ. ΒΡΗΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΟΥΤΥΡΑΣ

Δέν είναι πολὺς καιρὸς πού μερικοὶ «χρονογράφοι» καὶ συστηματικοὶ ἀρνηταὶ ἐκείνων πού τοὺς ἐνδιαφέρει ν' ἀρνοῦνται, ἐξεστράτευσαν ἐναντίον καὶ τοῦ Βουτυρά γιὰ νὰ τὸν ἀρνηθοῦν καὶ αὐτόν, ἀφοῦ πρῶτα ἀρνήθηκαν τόσοις ἄλλοις ὅπως τὸν Καβάφη, τὸ Σικελιανό, καὶ ἄλλους. Εἶναι ἀλήθεια πὼς τοὺς ἀσημάντους αὐτούς . . . κριτικούς «ποετᾶστρους» ἀντιμετώπισε τότε σύμπας ὁ σοβαρὸς φιλολογικὸς κόσμος ἀπὸ τοῦ σεβιστοῦ μου φίλου καὶ Διδασκάλου, τοῦ κ. Μαλακᾶς μέχρι αὐτοῦ τοῦ Γερμανοῦ Ἑλλητιστοῦ, τοῦ Karl Dieterich. Ὅλοι βρῆκαν λόγια ἐπαινετικά γιὰ τὸ κολοσσιαῖον ἔργον τοῦ μεγάλου καὶ μοναδικοῦ μας αὐτοῦ διηγηματογράφου, τοῦ ὁποίου τὸ λεπτὸ ταλέντο καὶ τὸ ἐξαιρετικὸ γράψιμο τόσο ἔχουν σκλαβώσῃ τοὺς Ἑλληνας πού διαβάζουν σοβαρά, ἀκόμα ὁμως καὶ τοὺς ξένους πού μελετοῦν τὴν Νεοελληνικὴ γλῶσσα.

Ὁ Δημοσθένης Βουτυρᾶς εἶναι ἓνα σπάνιον φαινόμενον, μαζί με τὸν Νίκον Νικολαΐδην τῆς Κύπρου, γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Γραμματολογία. Εἶναι καὶ οἱ δύο φαινόμενα, τόσο δυνάτα πού κἀμνουν τὴν ἐμφάνισιν των ἔτσι ἀποτομικὰ βασιζόμενοι πρὸ παντός στὸν ἑαυτὸ τους, στὴ δυναμικότητα τοῦ ἴδιου των ἑαυτοῦ. Ὁ Βουτυρᾶς εἶναι τελείως αὐτοδίδακτος ἄνθρωπος. Ξέρει ἀρκετὰ γράμματα, ποτέ του δέν τοῦ ἐγεννήθη ἡ ἐπιθυμία νὰ διαβάσῃ ἄλλους συγγραφεῖς ξένους ἢ καὶ δικούς μας, ἔτσι ἀπὸ μιὰ ἀόριστη ἀνησυχία ἐσωτερικὴ, πρᾶγμα πού ἀποδεικνύει πὼς ἡ ἐργασία του δέν ἔχει ἀφετηρία, ἢ συγγένεια πνευματικὴ με κανένα ἄλλο ἔργο ξένου ἢ Ἑλληνοῦ.

Ὁ Βουτυρᾶς γράφει ὅτι αἰσθάνεται ἢ καλλίτερα ἀντιγράφει ὅτι συμβαίνει γύρω του, στὴν πραγματικότητα, στὴ φύση.

Μὲ τὴν ὑποδλητικότητα, τὴν δύναμι τῶν εἰκόνων του, με τὴν ἀπλότητα τῶν φράσεων καὶ τὴ δυνατὴ του φαντασία, ὁ Βουτυρᾶς ἀποδεικνύεται ὄχι μονάχα ζωγράφος περιοπῆς ἀλλὰ καὶ βαθὺς ψυχολόγος τῆς ἀνθρωπίνης σφιγγὸς με τὸ σφιχτὸ κλεισμένο στόμα της καὶ τὸ μυστήριον στό χεῖλη. Οἱ ἥρωες τοῦ εἶναι ἄνθρωποι πραγματικοί, καὶ δροῦν μέσα στὸ περιβάλλον τῶν δεινοπαθούτων ἀνθρώπων τῆς σειρᾶς ἐκείνων πού ὑποφέρουν πολὺ ἀπ' τὴν ἐντονη παρουσία τῆς ζωῆς. Ἐχουν χαρακτῆρας ἀδρούς ὑφασμένους, ζωντανεμένους,

θρέμμενους ἀπ' τὴ ζωὴ, ἀπ' τὴν ἀνησυχίαν τῆς καθημερινῆς αὐτῆς δράσεως πού ἀπλώνει τὰ πέπλα της τὰ ἀόριστα γιὰ νὰ στραγγίσει πρὸ παντός τις δυναμικότητες ἐκείνων πού ἀδυνατοῦν νὰ τὴν καταβάλλουν καὶ νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουν. Τὸ ὕψος τοῦ Βουτυρά δέν εἶναι βέβαια τελείως ἐξαιρετικό. Ἡ ἐκτύλιξις τῶν σκηνῶν τοῦ ἔργου του μέσα στὰ λαϊκὰ κέντρα, στὰ μικρομάγαζα, στὶς ταπεινὰ ἐργατικὰ συνοικίες, θυμίζον κάπως ὀρισμένα ποιήματα τοῦ Καβάφη. Ὁ κόσμος του, περικυκλώνεται ἀπ' τοὺς ἀνήσυχους παλιμοὺς τῆς ὑποστάσεως τῆς αἰθρίας, εἶναι ἐντελῶς ξένος πρὸς τὰ περιθώρια τῶν ἄλλων ἡρώων, ἄλλων συγχρόνων του συγγραφέων ἀνήσυχος πάντα στὴ δράση του, μὰ δημιουργικός, γεμάτος σφρίγος καὶ ζωὴ ἀνθρώπων ἄλλου περιβάλλοντος· τὸ ἔργο του γυρᾶ γύρω ἀπὸ ἓνα κέντρον, μὰ παίρνει διάφορες τροπές καὶ ἀποχρώσεις. Ἄν καὶ ἡ σκηνὴ στὰ περισσώτερα τοῦ ἔργα φαίνονται τόσο ὅμοιες σὰ νὰ ἐπαναλαμβάνονται, ὥστόσο, μιὰ μικρὴ λεπτομέρεια σχετικὴ μπορεῖ ἀποτόμως ν' ἀλλάξει τὴν πλοκὴ καὶ τὴν δράση καὶ νὰ μεταφέρει σὲ ἄλλο ἐπίπεδο τὴ σκηνοθεσία. Διαβάξεται εὐχάριστα, με μιὰ τάση ἐντελῶς ἀκουρασιάς.

Ὁ Βουτυρᾶς εἶναι καὶ θᾶναι συγγραφέας μεγάλης ἀξίας, προφορικῶς νὰ συγκινήσει καὶ κατοπινὰς γενεὰς τόσο, με τὸ δυνατὸ γράψιμο του ὅσο καὶ με τὸ μοναδικὸ χεῖρισμά τῆς ἐντονῆς του περιγραφικότητος πού θὰ μείνι ἱστορικὸς σταθμὸς στὶς σελίδες τῆς Νεοελληνικῆς μας Λογοτεχνίας.

Στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸν Παπαδιαμάντη, εἶναι ὁ μοναδικός, ἴσως, τεχνίτης πού μᾶς παρουσίασε ἡ ἀρρωστημένη, παραλυμένη, ἐξηντημένη καὶ ἐξαιρετικῶς στεῖρα στὸν πεζὸ λόγο ἐποχὴ. Γιὰ τὸν τόπο μας εἶναι ὁ μοναδικὸς σύγχρονος καὶ μέγας πεζογράφος πού θανμάζεται καὶ διαβάξεται ἀπὸ ὅλους, πρὸ παντός ἀπὸ κείνους πού ἔχουν τὴ δύναμη νὰ καταλαβαίνουν βαθειὰ τὴ ζωὴ, τὸν βαθὺ προορισμό της καὶ τὴν ἀξία της.

Κάθε του κομμάτι εἶναι συνυφασμένο κατὰ τὸν στενότερο τρόπο με τὴ ζωὴ καὶ με τις καθημερινὰς ἐκδηλώσεις της, καὶ ἀποτελεῖ ἓνα ξεχωριστὸ καὶ τέλειο δημιούργημα, τοῦ ὁποίου τὸ ψυχικὸ δρόμα, καὶ ἡ τραγικὴ ἐξέλιξις εἶναι ἀναπόσπαστο ἀπὸ τοῦ καθενὸς μας τὴν ζωὴ, με τὴν ἀντικειμενικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν προορισμὸ των νὰ ΖΟΥΝ γιὰτὶ αἰσθάνονται ἐξαιρετικὰ τὴν Ἀνάγκη τῆς Ζωῆς.

Ὅστε ὁ Βουτυρᾶς εἶναι μέγας καὶ βεβαίως.

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Τα "Μαίστραλία" του κ. Σπύρου Παναγιωτοπούλου (Έκδ. Οίκος Γ.Ι. Βασιλείου, Αθήναι) που εκτιμήθηκαν όταν πρωτοφάνηκαν, μάς άρέσουνε πολύ. Τα τραγούδια αυτά έχουνε αξιοσημείωτα προτερήματα και στη μορφή και στην ουσία. Ο Σπ. Παναγιωτόπουλος δέν άκολουθεί τόν δρόμο που παίρνουν οι σημερινοί νέοι, έχει περισσότερες απαιτήσεις άπ' τόν έαυτό του· ή ποιητική του διάθεση τόν βοηθεί. Είναι εκλεκτικός στις εκφράσεις του και συχνά και στη σκέψη του. Δέν καταπάσθηκε με συμβολισμούς κι ούτε ζητά να μάς παρουσιάσει τά μοτίβα του με ύποβλητικούς και πρωτότυπους συνδυασμούς, αλλά, κατάμετρώντας τις δυνάμεις του, επέτυχε να διατυπώνει τη σκέψη του σε σίχους καιλασθητικούς και μελωδικούς που σε μερικά του ποιήματα είναι και εξαιρετικά γοητευτικοί. Τη χαρά του, τη θλίψη του, δέν την εκφράζει άρρωστικά αλλά χαρακτηριστικά και συλλογισμένα. Η ποίησή του είναι συγχρονισμένη. Βλέπει τη φύση, τη ζωή, τόν κόσμο μέσα στην τωρινή μας ψυχική κατάσταση και τά τραγουδά με συστηματοποιημένη άπλότητα. Η εικόνας του ζωντανές και χαριτωμένες σύμφωνες κι αυτές με την τεχντροπία του, που παρουσιάζει μία όμοιομορφία άρτια. Άπ' τόν κ. Παναγιωτόπουλο που έχει τόσα καλά στοιχεία ζητούμε, μία δημιουργική προσπάθεια σε πιά πλατείες έκδηλώσεις.

"Στά Βρόχια της Άράπης, και άλλα διηγήματα" Αθηνάς Ν. Ταρσούλη (Τυπ. Καταστήματα Ταρσούποπούλου).

Υπάρχουνε μερικά που ύποστηρίζουν ότι ή ελληνική στενή ζωή ίδίως στις επαρχίες δέν προσφέρει σ' ένα τεχνίτη στοιχεία ικανά να πλουτίσουνε τη φιλολογία μας με άριστουργήματα. Αυτό είναι συζητήσιμο· άν και όταν θελήσωμε να δημιουργήσωμε την αντίπροσωπευτική μας τέχνη πρέπει να άντλήσωμε τά θέματα μας άπ' τη σημερινή ψυχολογική κατάσταση του Έλληνα, όχι μόνο του Έλληνα τών μεγάλων πόλεων αλλά κυρίως τών νησιών και τών χωριών που κι αυτός άναμφισβήτητα είναι συγχρονισμένος ανάλογα, αλλά δέν είναι και έντελώς άπολυτρωμένος άπ' την παλιά του μονότροπη ήθική, τά δικά του έθιμα και τά δικά του ιδανικά. Είναι όλιγώτερο επηρεασμένος άπ' την ξενική έπιβολή γι' αυτό και ή ψυχολογική του κατάσταση είναι πολύ ενδιαφερόσασα και ώφέλιμη γιά την νεοελληνική τέχνη.

Η κ. Α. Ταρσούλη στη σειρά αυτή τών διηγημάτων της φαίνεται να μελέτησε με προσοχή κι ενδιαφέρον τις λαϊκές άντιλήψεις και τις περιγράφει στο βιβλίο της δίνοντας τους την χαλαροσθητική φόρμα με την ευχάριστη αφήγησή της.

Η πρώτη έντύπωση βέβαια άπ' τό διάβασμα τών διηγημάτων είναι ότι τό κύριο γνώρισμά τους είναι ό ρομαντισμός. Άλλ' όπως όρθά παρατηρεί στον πρόλόγο του ό κ. Ξενοπούλος άν προσέξει κανείς πως τά περισσότερα είναι ήθογραφίες που ρεαλιστικά μάς παρουσιάζονται, θα έννοήσει ότι μόνο άπ' την πραγματικότητα έμπνέεται ή συγγραφέας περιγράφοντας την άληθινή νοοτροπία τών λαϊκών. Το ύφος της κ. Ταρσούλη έχει μία λυρική διάθεση που φανερώνει την γυναικεία ψυχή της και την έμμογή της στην παλιά φόρμα του διηγήματος ή όποια στο είδος αυτό τών ήθογραφικών, είναι και ευχάριστη με τους ιδιοτισμούς που τεχνικά μεταχειρίζεται ή συγγραφέας ζητώντας ν' άποδώσει άκεραία την έντύπωση τών εκφράσεων.

Την πρώτη και μοναδική άγάπη τών κοριτσιών που τις ξεχνά ό καλός τους στην ξενιτιά· την άληθινή πίστη τών χωρικών στα θέα· τά πάντα μά υπάρχουνε ιδανικά τών πιά προοδευμένων νέων· την προοδευτική νοοτροπία τών λαϊκών που άρχισαν να δικαιολογούνε τό ξεκαλογέριμα τών μοναχών· τις σκέψεις κείνων που ταξείδεψαν, πάνω στις θρησκευτικές μας συνήθειες που δέν εκτιμούνται πιά όπως άλλοτε· τη χιουμουριστική ιστορία τών μανάδων που σκεπάζουν τις κόρες τους στα μάτια του γαμπρού· τη μετάνοια ενός σκληρόκαρδου άμαρτωλού άπ' την επέμβαση στην τελευταία του ώρα μάς παιδίαστικής ψυχής· τη δίκαιη περιφάνεια τών ύσων τυρανίστηκαν άπ' τους έχθρούς μας· την άφάνταστη στενοκεφαλία του λαού που άνοίγοντας τά μάτια του στην αλήθεια χάνει την πρωτινή του ευτυχία· τις καταστροφές που φέρνει του γονιού ή κατάρρα και άλλα ή κ. Ταρσούλη περιγράφει με περίσια όμορφιά και τέχνη. Άπ' τό δυνατό άντιπροσωπευτικό της ταλέντο περιμένομε ακόμη πολλά.

"Εκείνη" Γ. Τσουκαλά (Έκδ. Γ. Τσουκαλά, Αθήναι)

Τό μοτίβο του ρομάντσου αυτού είναι ένα δραματάκι με πλάις ό τις φυσικές καλλονές του δάσους που ζωηρά και χαριτωμένα μάς περιγράφει ό συγγραφέας σε μία γλώσσα ζωντανή κι όμορφη. Η πλοκή του, λαξευμένη πάνω σ' ένα ρομαντικό γέννημα και θέμα της φαντασίας, μάς μεταφέρει σε μιά άλλη εποχή που δέν γνωρίσαμε, μά που μερικοί όνειρεύονται ζητώντας γοητείες σε εξαιρετικά γεγονότα που φέρνουν τόν πατέρα να έρωτευθεί την ίδια του κόρη χωρίς να τό ξέρει· που κάμουν την κόρη να σκοτωθεί γιατί άγνοούσε την πραγματική αίτια της εγκαταλείψεως της από κείνον που άγαπά, τόν μόνο άνδρα που γνώρισε, — γιατί έζησε όλη της τη ζωή μέσα σ' ένα δάσος, στο όποιο είχε χίσει σπίτι ή μητέρα της γιά ν' άποφύγει τόν κόσμο—και που είναι πατέρας της.

Ἡ περιγραφή του καλῆς καὶ ἰδίως τὸ κινῆσι τοῦ ἀήτου με
τις ἐνδιαφέρουσες λεπτομέρειές του.

Μιά ἀληθινὰ ψυχολογημένη ἰδέα εἶναι ὁ στοχασμός του πάνω
σὲν ἀνθρώπινη μεταβλητικότητα.

Μιλᾷ γιὰ τὸ κινῆσι τοῦ ἀήτου καὶ σκεπτεται:

“Ἀπ’ τὸ φτερό του θὰ μπόρουσα νὰ κάνω μιὰ φλογέρα, καὶ τις
νύχτες νὰ ὄνειρεύομαι με τοὺς ἤχους της. Θυμᾶμαι, ὅταν ἤμουν
μικρὸς στάθηκε ὁ μεγαλύτερος καημός μου αὐτό. Μὰ τότε δὲν
ἤμουν ἱκανὸς νὰ κυνηγήσω ἀήτους καὶ τώρα... τώρα ξέχασά πιά
πὼς κάνουν τις φλογέρες”.

“**Κόχυλας καὶ ἄλλα διηγήματα**” Νίκου Ι. Σαράβα (Ἀ-
θήνα, 1925).

Τὸ βιβλίον αὐτὸ περιλαμβάνει ἔξι διηγήματα: Κόχυλας, Ἐξω
ζώνιζε, Σκοτάδια, Σ’ ἀνήλιαγες γωνιές, Τὸ πρῶτο γυναικίον κλάμα
καὶ Κάτου ἀπ’ τὸν χαμηλὸ οὐρανό.

Ἐντύπωση κάμουν ἡ διάφορες ἐναλλαγές ποὺ παρουσιάζον-
ται στὴ σκέψι τῶν προσώπων ποὺ ὁ συγγραφέας περιγράφει με
ἀρκετὴ ἐπιτυχία. Ἐπίσης τὸ ὕφος του ὑποβλητικὸ καὶ ἀπλό· εἶναι
δὲ ἄξιον προσοχῆς πὼς ὁ συμβολισμὸς ποὺ κλείνουν τὰ διηγήματα
του δὲν εἶναι ἐξεζητημένος μήτε σκοτεινός.

Καὶ τὰ ἔξι διηγήματα τοῦ κ. Σαράβα εἶναι ὠραῖα σὲ νόημα
καὶ ἔχουν ἐσωτερικότητα. Ἰδιαιτέρως σημειώνουμε τὸ “Σ’ ἀνήλιαγες
γωνιές”, “Τὸ πρῶτο γυναικίον κλάμα” καὶ τὸ “Κάτου ἀπ’ τὸν χα-
μηλὸ οὐρανό”. Ἀπ’ ὅλα ὅμως θεωροῦμε καλλίτερον τὸ “Σ’ ἀνή-
λιαγες γωνιές”.

Ὁ κ. Σαράβας φανερώνει ταλέντο ποὺ — ἂν τὸ καλλιεργήσει
ὅπως πρέπει — θὰ τὸν καταστήσει ἀναμφιβόλως ἕνα ξεχωριστὸ
συγγραφέα.

“**Κριτικὰ Σημειώματα**” Ἀναστ. Ν. Φράγκου (Ἀθήνα, 1927).

Σὲ μιὰ κομψὴ ἔκδοσι, ἐπιμελημένη ἀπ’ τὴ σύνταξι τοῦ ἐκλε-
κτοῦ ἀθηναϊκοῦ περιοδικοῦ “**Νέα Τέχνη**”, ὁ κ. Ἀναστ. Ν.
Φράγκος μᾶς παρουσιάζει τέσσερα κριτικὰ του σημειώματα πάνω
στὰ ποιητικὰ ἔργα τοῦ Καβάφη καὶ τοῦ Παλαμά καὶ στὰ διηγή-
ματογραφικὰ, τοῦ Βουτιῦ καὶ τοῦ Νικολαΐδη. Με ἰδιαίτερον εὐ-
χαρίστησι σημειώνουμε τὸν ὠραῖο πρόλογο τοῦ φίλου λογοτέχνη
κ. Μάριου Βαϊάνου καὶ ἕνα γράμμα ἐπαινετικὸ τοῦ ποιητῆ Κ. Π.
Καβάφη πρὸς τὸν κ. Φράγκο.

Καὶ στὶς τέσσερις αὐτὲς μελέτες τοῦ κ. Φράγκου διατυπώνει
κρίσεις καὶ γνώμες πολὺ ὀρθῆς με παρατηρητικότητα καὶ ἀντίληψι
δρι συνηθισμένη, ποὺ μᾶς κάμουν νὰ ἐκτιμήσωμε — ὅπως καὶ ἄλ-
λοτε ἐγράψαμε ὅταν μᾶς ἐδόθηκε σχετικὴ εὐκαιρία — τὸ ἐκλεπτι-
σμένο καὶ συγχρονισμένο πνεῦμα του.

“**Τὸ Ταξίδι**” Ἀπ. Ν. Μαγγανάρη (Τυπ. Κατ. “Σφενδόνη”

Ἀθήνα). Μιά νοσταλγικὴ ἀνάγκη νὰ περιγράψει τις ἐντυπώσεις
του σὲ λυρικὴ φόρμα ἐμπνέει στὸν ποιητὴ τὰ τραγούδια του. Τὸ
κύριον θέμα κάθε ποιήματός ἡ μᾶς παρουσιάζεται ἀπλᾶ, ἡ χάνεται
μέσα σ’ ἕνα ὄνειροπόλο χάος ποὺ δύσκολα ξεδιαλύομε. Ἐν πάσῃ
περιπτώσει ἡ ποιητικὴ διάθεσι τοῦ κ. Μαγγανάρη εἶναι συνέπει
τῆς μελαγχολικῆς του φύσεως ποὺ βλέπει γύρω της με παρατηρη-
τικότητα μὲν, ἀλλ’ ἀνάμεσα ἀπ’ τὸ πέπλο τοῦ ὄνειρου. Τὸν κ.
Μαγγανάρη συγκινοῦν περισσότερο τὰ ἀντικείμενα ἀπ’ τὰ γεγο-
νότα. Τὸ “Ταξίδι” του εἶναι περιγραφικοὶ στίχοι με ὁμορφες εἰ-
κόνας καὶ καλλιτεχνικὲς γραμμὲς γιὰ τὸ περιβάλλον τοῦ τ ὄ ρ α
καὶ ἀκόμη τοῦ χ τ ἔ σ με τὴν ἴδια μελαγχολικὴ παρατηρητικότητα.

Στὴ συλλογὴ αὐτὴ βοίσκονται καὶ ποιήματα με πολλὲς ἀρετὲς
ποὺ ξεχωρίζουν καὶ ὅλας ἀπὸ τ’ ἄλλα με τὴ μορφὴ τους, ὅπως τὸ
“Ν’ ἀποτραβιέμαι στὸν ἐναυτό μου”, “Πληχτικὲς πολιτείες” καὶ ἄλλα.

“**Γιὰ τὴν Εἰρήνην**” τοῦ κ. Κασόλα εἶναι μιὰ μικρὴ συλλογὴ
ποιημάτων ἀπ’ τὸ Μεσολόγγι. Δὲν εἶναι χωρὶς χάρη. Μᾶς ἄρσσε ὁ
“Ρεπόρτερ”. Στὸ “Βραδυνὸ” ἡ ἐπαναλήψεις γιὰ τὸ φεγγάρι δει-
χνουν ἀρκετὸ ποιητικὸ γούστο.

“Μέσ’ ἀπ’ τὴν πόρτα τὴν καγκελωτὴ
μῆξε νὰ παίξει τὸ φεγγάρι...”

“Ἐμπ’ ἀπ’ τὴν πόρτα τὴν καγκελωτὴ
ἔτσι ὅπως μῆξε τὸ φεγγάρι”.

Σὲ μερικὰ του ποιήματα ὁ Κασόλας ἔχει ἐπίδρασι τοῦ Μαλα-
νάση, ὅπως παρατήρησε σωστὰ ὁ Ἄλκης Θυρόλος.

Ὁ κ. Κώστα Κουκῆς στὸ βιβλιαράκι του “**Λίγοι Στίχοι**”
(Κύμη 1926) μᾶς δίνει ποιήσι αισθηματικὴ. Στὸ πρῶτον ποίημα
“Σὲ μιὰ παιδικὴ φίλη” ἔχει ἀναμνήσεις τοῦ σχολείου ποὺ διατυ-
πώνονται με χάρη.

“**Ἀπὸ τὸν Μυστικὸν Ναρκισσοκόκο**” Κ. Γαργῆ (Τυπ. Π. Πε-
τρακοῦ-Ν. Παλαδοπούλου Ἀθήνα). Εἶναι ἕνα ἐκτενὲς πεζὸν ποίημα
στὸ ὁποῖον βρίσκονται ἐνίοτε γραμμὲς ὁμορφου λεκτικοῦ. Α. Τ.

Ἐλάβαμε, Ἀποστόλου Γ. Κωνσταντινίδη “**Πόθεν ἡ ἐπιων-
μία Γερωνίκος**”. Ἐκδοσις τοῦ Ἡμερολογίου “Ὁ Φάρος τῆς
Ἀνατολῆς” Κάϊρον 1926.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

“**Νέα Ζωή**” Λογοτεχνικὸν περιοδικόν. Περίοδος IV. Τόμος XIV.
Τεύχος 1ο Γεννάριος — Φεβρουάριος 1927.

Μὲ τὸ τεύχος αὐτὸ ἡ “Νέα Ζωή” ἐγκαινιάζει καινούρια
περίοδος, καὶ θὰ βγαίνει κάθε δύο μῆνες. Στὸ τέλος τοῦ τεύχους

βρίσκουμε μερικές γραμμές για την συμβολή της "Νέας Ζωής", απ' το 1907, στην επικράτηση της δημοτικής. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ήταν ουσιαστική. Και γενικότερα όμως, ή συμβολή της "Νέας Ζωής" στην ελληνική πνευματική κίνηση της 'Αλεξανδρείας υπήρξε αξιολογική. Πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν ότι το 'Αλεξανδρινό περιβάλλον πρό περιόλου είκοσι ετών ήταν πολύ λιγότερο πρόσφορο για τη διάδοση της νεοελληνικής λογοτεχνίας από ότι είναι σήμερα, και ο Σύλλογος της "Νέας Ζωής" είχε να υπερικηήσει πολλές δυσκολίες, πολλές αντίπαθεις, πολλές αδιαφορίες. Οι πρώτοι εταίροι όμως του Συλλόγου δεν απεθαφύνθησαν. Εργάσθηκαν, εκποίασαν και νομίζουμε ότι οι κόποι τους δεν πήγαν χαμένοι.

"Ερμής" αριθ. 3. Περιέχει μερικές χαριτωμένες "σκηές στους δρόμους της Μόσχας" του κ. Ν. Καζαντζάκη που χρησιμοποιούν κίολας στον άναγνώστη ως αντίδοτο για τὸ άναρό ύφος ενός άρθρου του λυκειάρχου κ. Ι. Γκίκα. (Θάκαμε καλά ο κ. Γκίκας νάβα μια χρονολογία στο τέλος του άρθρου του. Μοιάζουν παράξενες ή λέξεις: "τὸν Σεπτέμβριον του παρόντος έτους τετρακόσιοι ρώσοφοι... συνέζητησαν" σε σελίδες τυπωμένες τὸν Φεβρουάριο).

"Νεοελληνική Τέχνη", Φεβρουάριος 1927. "Εμείς θέλουμε οί νέοι να αναπτύξουν πρωτοβουλία δική τους, και σ' αυτό θα στρέψουμε ιδιαίτερα την προσοχή μας..." "Ετσι διαβάζουμε στα σημειώματα του νέου αυτού περιοδικού που βγαίνει στην 'Αθήνα. Και επικροτούμε πληρέστατα ένα τέτοιο σκοπό πούναι ίκανοποιητικό δείγμα για τις τάσεις που αρχίζουν να εκδηλώνουν — άλλωστε είναι πια καιρός — οί Νέοι μες στη Λογοτεχνία μας.

Τὸ τεύχος αυτό, πούναι και τὸ πρώτο, περιέχει πολύ εκλεκτή συνεργασία. Ξεχωριστά σημειώνουμε τὸ ενδιαφέρον φιλολογικό άρθρο "Ρίμα και Ρυθμός" — απάντηση στα όσα σχετικά έγραψε ο Παλαμάς — του διακεκριμένου λογοτέχνη Γ. Σπαταλά, με τὸν όποιον συμφωνούμε στην έξοχα διατυπωμένη άποψη του.

"S-maine Egyptienne", τεύχη 7ον και 8ον (28 'Ιαν. και 4 Φεβρ.) Με ύλην ενδιαφέρουσαν, με εικονογράφηση καλή και με δυὸ χρωματιστά portraits charge (του Harry Farnall και του Russell pasā) κάμωμένα από τὸν Sintès.

"Αρκαδία". 'Ελληνική δεκαήμερος εφημερίς του Σικάγου. Έχει εγγενέστατο πρόγραμμα τὸ να συντελεί στην ένωση των 'Ελλήνων της 'Αμερικης, να συντείνει στο να παρέχεται βοήθεια στις εκάστοτε εθνικές ανάγκες, και να υποστηρίζει τα ελληνικά σχολεία της 'Αμερικης και την άνεγερση κοινωφελών έργων στην 'Ελλάδα.

"Προσποικική 'Ηχώ" Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 1926 (αρ. 10-11).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΑΡΧΙΣΑΜΕ απ' τὸ περασμένο τεύχος να δημοσιεύουμε συνεργασία και 'Αθηναίων λογοτεχνών. Αν και ένας απ' τὸς κυριώτερους σκοπούς του περιοδικού μας είναι ή συνένωση όλων των 'Αλεξανδρινών λογίων σε μια συστηματική πνευματική εργασία, που άναμφιβόλως θα σταθεί άργότερα όφέλιμη μες στα Νεοελληνικά Γράμματα, όστόσο τίποτε δεν μας έμποδίζει από τη δημοσίευση εκλεκτής συνεργασίας μη 'Αλεξανδρινών σοβαρών και διακεκριμένων λογίων, που μας τιμā και δείχνει όχι μόνον την εκτίμηση με την όποία μας περιβάλλουν οί λογοτεχνικοί κύκλοι της 'Ελλάδος, αλλά και διαπιστώνει την συναδέλφωση του διανοούμενου ελληνικού κόσμου.

ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "Εφημερίς" της 1ης Φεβρουαρίου άναδημοσιεύθηκε από τὸ τελευταίο τεύχος μας τὸ ποίημα της Μυρτιάτσας "Ο Λαός".

Ο ΛΑΚΗΣ ΘΥΓΑΛΟΣ στην "Αναγέννηση" του Δεκεμβρίου 1926 (αρ. 4) κάμνει μερικές παρατηρήσεις πάνω στις δυὸ πραγματείες του Γ. Βρισμιτζάκη, που φάνηκαν πέρσι: "Η Πολιτική του Καβάφη" και "Οί Κύκλοι της Κολάσεως του Δάντη στην Ποίηση του Καβάφη". Και φαίνεται νάναι της γνώμης πως ο Βρισμιτζάκης υπερβάλλει, πως γυρεύει "να ανακαλύψει κι άλλες άξίες από κείνες που περιέχει" τὸ έργο του Καβάφη.

Στὸ περίπλοκο Καβαφικό ζήτημα ή συμβολή του 'Αλκη Θρύλου υπήρξε μεγάλη και δεν υπάρχει αμφιβολία, νομίζουμε, που στο μέλλον ή εργασία του για την έπιβολή της Καβαφικής ποιησης θα εκτιμηθεί άκόμη περισσότερο, όπως ήδη εκτιμάται πολύ τὸ μέρος που έλαβε στο ζήτημα ο Ξενοπούλος, ο όποιος πρό περιόλου ενός τετάρτου αιώνα έλλκυσε την προσοχή του διανοούμενου κόσμου στον Καβάφη, σχεδόν άγνωστο τότε.

Έχοντας πει αυτά, όφείλουμε να όμολογήσωμε πως δεν συμφωνούμε στις παρατηρήσεις του 'Αλκη Θρύλου σχετικά με τὸν Βρισμιτζάκη.

'Αναφέραμε την σπουδαία συμβολή του 'Αλκη Θρύλου προκει όστόσο να άναγνωρίσωμε και την άναμφισβήτητη αξία της εργασίας του Βρισμιτζάκη.

Ο Βρισμιτζάκης εργάζεται πάνω στο ποιητικό έργο του Καβάφη μ' ένα τρόπο έντελως ιδιαίτερο. Πότε τὸ εξετάζει από γενική άποψη, πότε ασχολείται με τις λεπτομέρειες, πότε τὸ κρίνει ή τὸ σχολιάζει ή και τὸ ταξινομεί, πότε προσπαθεί να μαντεύσει τὸ κρυμένο νόημα όρισμένων ποιημάτων.

Μιλήσαμε γιά τὸ μέλλον' μὲ τὴν ἴδια πεποίθησιν ποὺ λέμε πὼς ἡ συμβολὴ τοῦ "Ἄλκη Θρούλου θὰ ἐκτιμηθεῖ ἀκόμα περισσότερο, μὲ τὴν ἴδια πεποίθησιν λέμε, καὶ θέλομε νὰ τονίσωμε, πὼς ἡ ἐργασία — ποτε γενική, ποτε λεπτομερῆς — τοῦ Βρῆσιμιτζάκη θάναί ὄχι μόνο χρησιμῆ, ἀλλ' ἀπαραίτητη γιά κείνους ποὺ θὰ ζητήσουνε νὰ νοιώσουν καὶ νὰ ἀσχοληθοῦν καλλίτερα μὲ τὰ ποιήματα τοῦ Καβάφη, ποὺ ἂν φαίνονται στὴν ἀρχὴ ἀπλά, εἶναι ὅμως πάντα γεμάτα ἀπὸ μισοκρυμμένες ἔννοιες, ὑπαινιγμοὺς καὶ ὑπονοούμενα ποὺ συχνὰ μόλις διακρίνονται.

Ἡ "SEMAINE EGYPTIENNE" τὸ πολὺ γνωστὸ κ' ἐκτιμώμενο γαλλικὸ περιοδικὸ τοῦ Καΐρου ἔχει (στὸ τεῦχος τῆς 7 Ἰανουαρίου) ἓνα ἄρθρο τοῦ κ. Π. Σ. περὶ τοῦ Καβάφη γιά τὸν ὁποῖον δίνει διαφορὰς πληροφορίες βιογραφικὰς καὶ βιβλιογραφικὰς. Ὁ κ. Π. Σ. (ψηφία ποὺ κρύβουν ἓνα δικεκριμένο Καϊρινὸ λόγιον) λέγει ὅτι ὁ Καβάφης "est universellement reconnu — et avec raison — comme le plus significatif, le plus personnel et le plus représentatif des poètes de langue grecque" καὶ ἀναφέρει τίς διαφορὰς τάσεις ποὺ ὑπάρχουν στὸ Καβαφικὸ ἔργον. Ὁ κ. Π. Σ. ἔχει ἰδιαιτέραν προτίμησιν γιά τὰ ἡδονικὰ ποιήματα τοῦ Καβάφη, καὶ παραθέτει γαλλικὰς μεταφράσεις τῶν ποιημάτων "Μιά Νύχτα", "Στοῦ Καφενεῖου τὴν Εἴσοδο" "Ὁμνύει" καὶ "Μέρους τοῦ 1903".

ΜΕ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ "Ἐνας Ξένος κ' ἄλλα διηγήματα" κυκλοφορεῖ προσεχῶς ἡ πρώτη σειρά διηγημάτων τοῦ ἐκλεκτοῦ λογιῶν κ. Γ. Πιερίδη.

Ἡ συγκεντρωμένη παρουσίασις τῆς λογοτεχνικῆς του ἐργασίας ἐνδιαφέρεται πολὺ τὸ Ἀλεξανδρινὸ κοινόν, ποὺ παρακολουθεῖ τὰ περὶ ποιήματα, τίς αἰσθητικὰς μελέτες καὶ τὰ διηγήματα ποὺ δημοσιεύει ὁ κ. Γ. Πιερίδης (συχνὰ μὲ τὸ ψευδώνυμον Σκαριβαῖος) κ' ἐκτιμᾷ τὴν λογοτεχνικὴν του ἀξία.

"ΔΕΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὴν ἐκδοτικὴν δρᾶσιν τῶν "Γραμμάτων", ἀλλὰ γιά κάποια χατσεπασούδικη φυλλάδα ποὺ βγαίνει κάθε βδομάδα μὲ σκοπὸ νὰ ικανοποιῆσει ὀρισμένες καὶ γνωστὰς ἀδυναμίας τοῦ κ. Πάργα. Θὰ προτιμούσαμε νὰ μὴ μιλοῦσαμε ἀκόμη, ἂν δὲν βλέπαμε μερικὰ κακοήθη σημεῖωμάτα της.

"Καὶ γι' αὐτὸ βιαζόμαστε νὰ ποῦμε μιὰν ἀρχικὴν μας ὑπόνοιαν : "Ὅτι ἐκδότης καὶ διευθυντὴς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Πάργας. Τίποτε παραπάνω. Θὰ ἐπανέλθουμε σύντομα".

Ἄς μὴ παραλογεθοῦνε. Ἐπαγαλάβαμε τίς φράσεις τους. Χρησιμοποίησαμε τὰ ὄπλα τους.